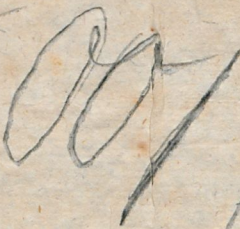
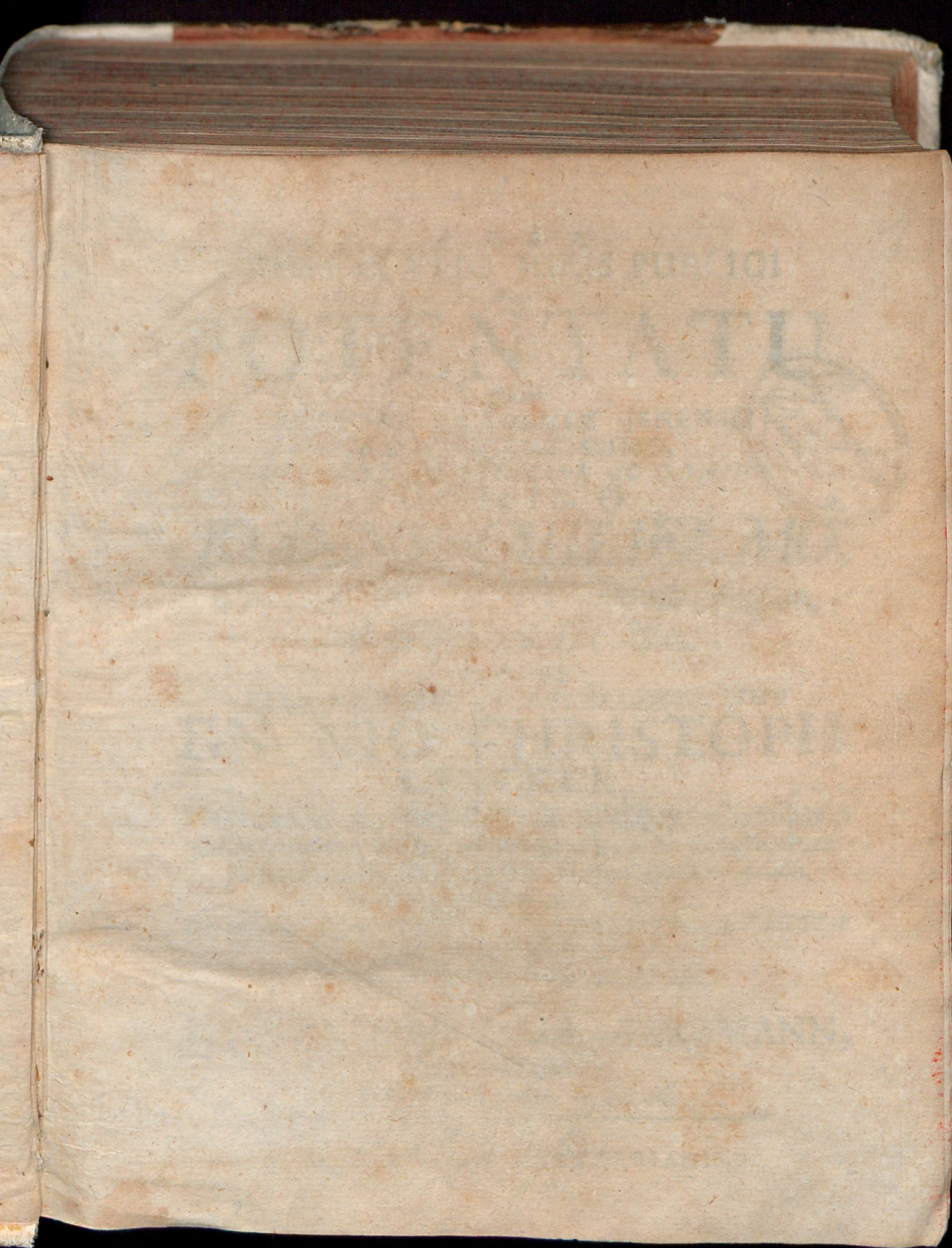
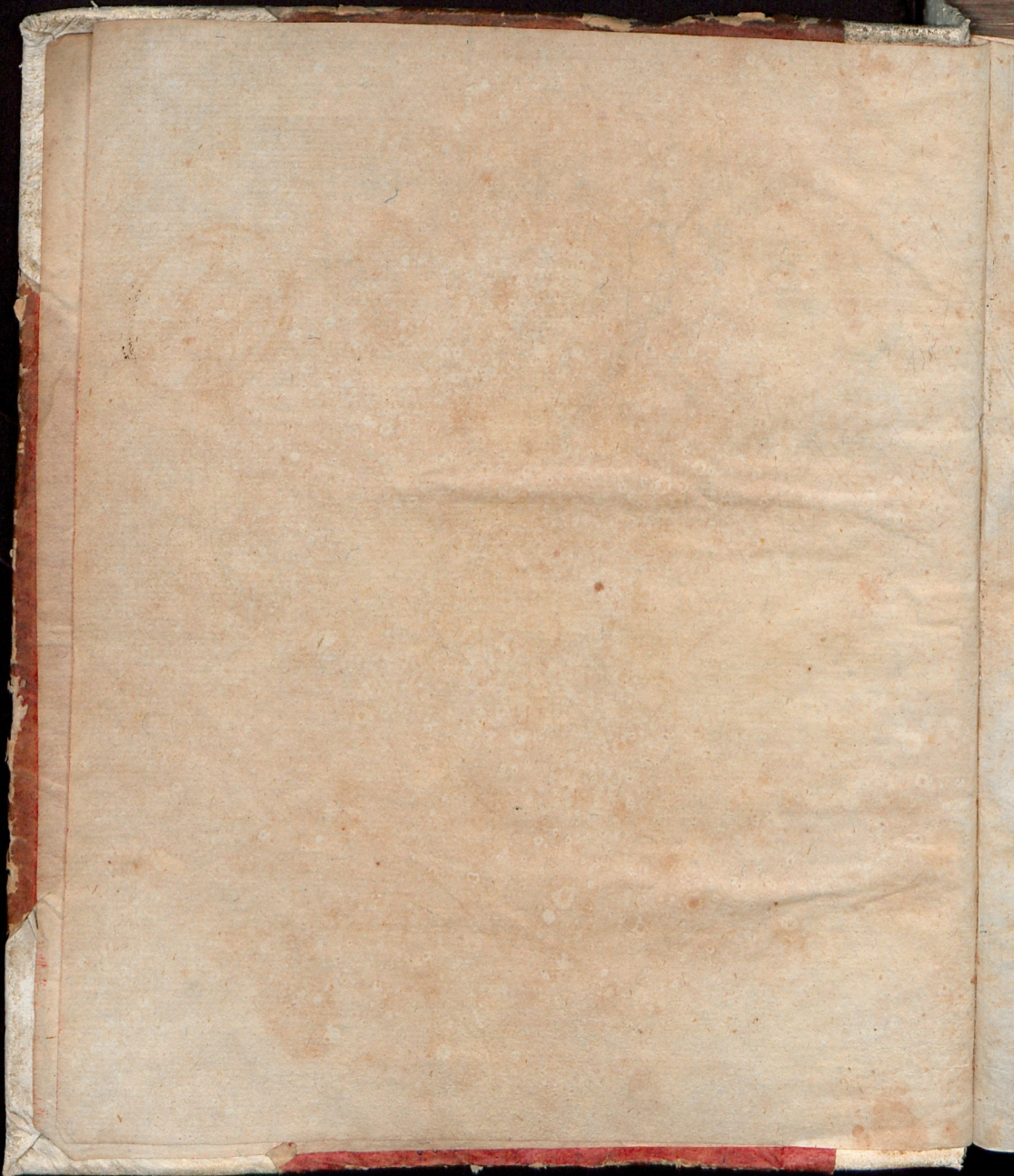

~~Ober für NK 4570~~

Zu

Da
Le
Angehöriges

2

DISSERTATIO JURIDICA
DE
USU PRACTICO
TITULI INSTITU-
TIONUM
DE
ADOPTIONIBUS

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO
WILHELMO,

PRINCIPE PRUSSIAE, MARCHIONE
BRANDENB. RELIQUA

PRÆSIDE,

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
POTENTISSIMI BORUSSIAE REGIS CONSILIARIO INTIMO,
UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRI-

MARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO,

IN ALMÆ FRIDERICIANÆ

AUDITORIO MAJORI,

Ad D. XVIII. April. ANNO M. DCCXIV.

Publico Eruditorum Examine submittit

LEOPOLD WILHELM FRIDERICH RAVMER,
SERVESTA ANHALTINUS.

HALLÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOHANN. CHRISTIANI ZAHNII,
Acad. & Senat. Hallensis Typogr.

DISSERTATIO IURIDICA

DE
USU PRACTICO

TITULI INSTITUTI

DE
IURONUM

CAUSARUM IURIBUS

RECTORI MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO ELECTORI AC DOMINO,

DN. ERNESTI CO

WILHELMO

PRINCIPIS PAULI, ARCHIEPISCOPI

DOMINI

DN. CHRISTIANO THOMASIO

POTENTISSIMO BORUSSIAE REGIS CONSILIARIO INTIMO,
UNIVERSITATIS RIGENSIS DIRECTORI AC IURISCONSULTO PR.

IN ALMA FRIDERICIANA

AUDITORIUM MAIORI

MDCCXIII. ANNO MDCCLXIII

Publico Examinandi Librorum

LEOPOLD. WILHELM. FRIDERIC. RAVENH.

SERVESTA ANHALTINUS.

HAER. MAGDERBURGENSE.

TIPIVS IOHANN. CHRISTIANI ZANNIVS

Acad. & Senat. Hallensis Typog.

SERENISSIMO PRINCIPI
ET DOMINO,
D O M I N O
CAROLO WILHELMO,
Principi Anhaltino,
Duci Saxoniae, Angriae & Westphaliae, Comiti Asca-
niae, Domino Servestae, Berenburgi, Jeverae
& Kniphufii,

DOMINO SUO CLEMEN-
TISSIMO.

Hoc specimen
Studiorum suorum Academicorum,
In monumentum
Sempiternæ submissionis,
Cum Voto
Longævæ Vitæ,
ac Felicissimi Regiminis,
summa devotione,
consecrat ac dedicat
Serenitatis Suæ Clementissimæ

subjectissimus & humillimus

Leopold Wilhelm Friderich Raumer.

Conspectus totius Disputationis

SUMMARIÆ CAPITIS I.

- A** *Adoptionis definitio §. I.*
Differentia a definitione Theophili, *a.*
Defensio definitionis *b.*
- Ejus due species secundum Justinianum. Monitum de iis §. II.*
Differentiæ harum duarum specierum diversimode relatæ a Modestino, Gaio, Ulpiano. Ravardi conjectura rejicitur, *a.*
Arrogatio antiquior adoptione *b.*
- Arrogatio est actus legitimus §. III.*
Probatur arrogationem esse actum legitimum, *a.*
Formulæ solennes arrogationis, *b.*
Adoptio non recipit diem vel conditionem, sed tamen modum, *c.*
- Fiebat in comitiis cum causæ cognitione §. IV.*
Arrogatio res magni momenti, *a.*
Fiebat arbitrio Pontificum cum causæ cognitione *b.*
- Quinam arrogare possent. §. V.*
Cur Cives Romani? *a.*
Cur coelibes non poterant, *b.*
De sexagenariis, *c.*
De mutis & surdis, *d.*
De coecis, *e.*
De sceminis, *f.*

: (

Quis-

Quinam arrogari possent. §. VI.

Primario ad jura comitiorum hic respiciendum. *a.*
In specie de foeminis & pupillis. *b.*
De libertis & servis. *c.*

Non arrogandus major a minore. §. VII.

Fraudulenta adoptio Clodii. *b.*

Alia arrogationes fraudulentæ ex Gellio & Tacito. §. IIX.

Obscuritas loci Gelliani. *a.*
Obscuritas Taciti. *b.*

Adoptionis in specie origo. §. IX.

Ejus originis incertitudo & rarior usus in Rep. libera. *a.*
Jam tamen finiente seculo sexto ab U. C. usu recepta. *b.*

Adoptionis definitio. §. X.

Est actus legitimus. *a.*
Fiebat coram magistratu. *b.*

Patre consentiente, unde duplex ab arrogatione differentia.

- (1) quod in adoptione sufficeret, si filius non dissentiret,
- (2) quod in adoptione non requiretetur causa cognitio,
ex qua adoptio fieret. *c.*

Differentia secundaria adoptionis & arrogationis. §. XI.

Poterant adoptare minores 60. annis, etiam cœlibes. *a.*
Plena pubertate tamen adoptatis præcedentes. Quid sit plene
pubertas. *b.*

Fœminæ cur adoptatæ? *c.*

Cur pupilli? *d.*

Arrogationum jura sub imperatoribus mutata. §. XII.

Augusti arrogatio. *a.*

Et adoptio. *b.*

Comitiorum alteratio in statu monarchico. *c.*

Arrogationes Imperatorum Romanorum a requisitis antiquis
recedentiam. *d.*

Arrogationes quando per rescriptum fieri cœperint. *e.*

Sine jure factæ jam sub Antonino confirmatæ rescripto. *f.*

Conclusiones variae exinde ortæ. §. XIII.

Defensio generalis hujus paragraphi. *a.*

For.

- Formulæ arrogationum quando sublatae, *b.*
 Absens arrogari potuit, *c.*
 Etiam per procuratorem, *d.*
 Causæ cognitio sub Imperatoribus remissior. In specie intuitu coelibum & sexagenariis minorum, *e.*
 Fœminæ ceperunt arrogari, *f.*
 Etiam pupilli & pupillæ sub Antonino Pio, *g.*
 Primus Diocletianus fœminæ cuidam privilegium quasi adoptandi dedit, *h.*
 Hujus privilegii inconueniens extensio sub Justiniano. Et adhuc magis irrationalis ad virgines sub Leone Philosopho, *i.*
 Item ad Eunuchos, *k.*
An plures arrogari potuerint. §. XIV.
 Exempla antiqua adoptionis plurium, *a.*
 Qua occasione adoptio & arrogatio plurium, aut si quis filium jam habuerit, permixta sit, *b.*
Potuit etiam princeps adoptiones injustas confirmare. §. XV.
 Ratio theseos & exempla.
Cui usui ergo doctrina de requisitis adoptionum? §. XVI.
 Ostenditur usus triplex.
In specie de requisitis in arrogatione impuberum. §. XVII.
 Recensentur illa. Quarta bonorum in hac doctrina quænam intelligenda, quæstio parum utilis, *a.*
Autor horum requisitorum & eorum usus ac scopus. §. XIX.
 Probatur, autorem esse Antoninum Pium, *a.*
 Probatur, Antoninum non serio permisisse adoptionem impuberum, *b.*
 Requisita hæc sunt mutationi obnoxia, *c.*
An naturales & spurii arrogari possent, §. XIX.
 Legitimatione inventa non amplius.
An emancipati? §. XX.
 Vix in republica libera, *a.*
 Explicatio l, 12, h, t, *b.*
Arrogatio sub Imperatoribus alibi quam Roma facta. §. XXI.
 Probationes, *a. b.*

- Libri arrogati sunt nepotes avo arroganti. §. XXII.*
 Cur hoc sit proprium arrogationis sacrum per oraculum. *a.*
 xEempla ejusmodi arrogationum. *b.*
- Adoptiones in locum nepotis vel pronepotis. §. XXIII.*
 Quot annis pater adoptivus precedere debuerit nepotem vel pronepōtem. *b.*
- Quod duobus modis fieri poterat §. XXIV.*
 Quatenus filii consensus hic necessarius *b.*
- Effectus adoptionis utriusque §. XXV.*
 Probationes. Hereditas sacrorum.
- Justinianus tollit adoptionem extraneorum sine causa sufficiente. §. XXVI.*
 Justiniani inclinatio vetera jura sine justa causa corrigendi. *a.*
 Probatio adoptatum ab extraneo non transiisse in familiam adoptantis. *b.*
 Rationes, quæ Justinianum ad tollendam adoptionem antiquam extraneorum moverunt. (1) Earum obscuritas. Explicatio Francisci Balduini, & que obscura & dubii juris. Sententia quarta Jctorum de præteritione liberorum in adoptionem datorum. (2) Insufficiencia. *c.*
 Justinianum ita præter intentionem sustulisse adoptionem extraneorum *d.*
 Similis obscuritas circa §. 3. l. ult. C. h. t. *e.*
 Antonii Matthæi & Wissenbachii doctrina, rejicitur. *f.*
- Tollit etiam solemnitates emancipationum in adoptionibus. §. XXVII.*
 Quæ tamen jam antea erant sublata *b.*
 Alia excusatio Imperatoris rejecta. *c.*
- Adoptio impropria per testamentum. §. XXVIII.*
 Qua ratione inventa, & quo effectu. *a.*
 Cur huc non pertineat. *b.*
- Idem per baptismum. §. XXIX.*
 Probationes.

SUM.

SUMMARIA CAPITIS II.

Varie opiniones de usu adoptionis in Germania. §. I.

Commendatur disputatio Culpisii. *a.*

Autores usum omnem negantes. *b.*

Distinguentes inter adoptionem & arrogationem. *c.*

Exiguam & raram usum concedentes. *d.*

Viridem observantiam allegantes. Monita ad sententiam Culpisii. *e.*

Distinctio varie significationis in voce adoptionis, & in phrasi, in usu esse. §. II.

Adoptio propria, vel impropria. Illa hujus loci. *a.*

Distinctio observantiae & observabilitatis. Illa huc pertinet. *b.*

Adoptio proprie dicta nullius usus. §. III.

Probatio. Culpisius loquitur de impropria.

Unde excluduntur adoptiones per testamentum & baptismum. §. IV.

Exempla adoptionis per testamentum. Explicatur locus Casparis Lerchii. *a.*

Exempla adoptionis per baptismum. *b.*

Item per arma & capillum §. V.

Probatio. *a.*

Exempla adoptionis per arma. *b.*

Item per capillum. *c.*

Porro adoptio per matrimonium. §. VI.

Cujus autor Giphanius. *a.*

Est ipsa unio prolium. *b.*

Vel aliquid ei affine. *c.*

Inventum Germanorum, non usus juris Romani. *d.*

Forte ens rationis. *e.*

Rara in praxi. *f.*

Ex pacto Germanorum de hereditate male adoptio facta. §. VII.

Fontes juris hujus Germanici. *a.*

Error communis. *b.*

Fontes erroris & facta. §. VIII.

Para-

Fontes erroris (1) Lex Longobardica (2) Glossa Spèculi Saxo-
nici, a Zobelio jam notata, (3) Lex Ripuaria, (4)
Formula Marculfi, (5) alia Formula vetusta, (6) adhuc
alia. *a.*

Improprietas hujus adoptionis. Dufresnius notatus *b.*
Desuetudo eius post testamentificationem. Ejus reliquiae in
rusticis qui *Groß-Väter* vocantur. *c.*

Resurrectionis novae arrogationis in Germania historia §. IX.

Adoptio testamentaria Germanis sufficit. *a.*

Sententia eorum, qui adoptionis, non arrogationis in Germa-
nia usum esse dixerunt. *b.*

Causae adoptionis Romanae cessant apud Germanos. Sola spec
suecessionis facta adoptivis, aut adoptio testamentaria Ger-
manorum intentioni satisfacere potest. *c.*

Nullum hodie extat exemplum adoptionis stricte dictae. *d.*

Potestas confirmandi adoptiones Comitibus Palatinis data §. X.

Prima arrogatio per rescriptum. Comitibus Palatinis confir-
mandi adoptiones circa medium seculi praecedentis dari
coepit. *a.*

Sed exempla ejusmodi confirmationis exulant. *b.*

Unde ista clausula comitivarum non probat usum Practicum
hujus tituli. Nec mentio adoptionis in statutis. *c.*

In Germania exempla pauca arrogationum per rescriptum §. XI.

Primum in Saxonia intra annum 1670. & 1680. *a.*

Quod insecta sunt alia pauca in aliis locis. Arrogationes hæ
non multum profunt, nec multum obstant. Monita cir-
ca sensum l. 63. §. 10. ad Sct. Trebell. *b.*

Exemplum pupilli arrogati, 1689. *c.*

Omnibus prudentiæ regulis repugnans. *d.*

*Conclusio de exiguo usu doctrine de adoptionibus in foris Ger-
mania* §. XII.

Probationes. *a. b. c. d.*

Monitum de origine Comitum Palatinorum & exercitio juri-
um eorum. *b.*

Adoptiones per testamentum utiles novis arrogationibus. *c.*
R. sponsa Facultatum non probant usum adoptionum Roma-
narum in Germania. *e.*

DE USU PRACTICO
TITULI INSTITUTIONUM
DE
ADOPTIONIBUS.

CAP. I.

Explicatio & emendatio juris
Justiniani.

§. I.

Tertius modus constituendæ patriæ *Adoptionis*
potestatis est adoptio. Est vero ado- *definitio.*
ptio a) actus legitimus, naturam imi-
tans, quo pater familias eos, qui libe-
ri natura non sunt, in potestatem pa-
triam recipit, in solatium eorum, qui liberos non
habent inventus. b)

a) Theophilus definit; esse actum naturam imitantem, *Differentia*
ad eorum qui liberos non habent solatium invenium. Adjeci- *à definitione*
mus in nost a definitione, melioris perspicuitatis causa, cir- *Theophili.*
cumstantiis personæ adoptantis & adoptatæ, una cum in-
tentione, seu sine, seu effectu. Hæc enim tria hic coinci-
dunt,

A

b, Vi-

Defensio de-
finitionis

b) Vides adeo nos definire adoptionem Romanam, intuitu originis. Etsi vero successu temporis a primo instituto & scopo sub Imperatoribus & maxime sub Justiniano fuerit recessum, ut tamen ea mutatio, & adeo differentia adoptionum subsequens a primævis adoptionibus eo melius cognosci, & ex regulis prudentiæ legislatoriæ examinari possit, definienda fuit adoptio secundum mores Romanorum antiquos. Hoc vero præsupposito facile responderi potest ad objectionem, quam sibi format Theophilus *pr. hic ex §. 2. Inst. de Nupt.* quod qui generum adoptare velit, filiam emancipare debeat, ubi adeo adoptatio conceditur ei, qui liberos habet. Respondet enim Theophilus, in definitione positum esse quod plerumque obtineat. Sed hac responsione uti nolum. Danda enim est opera, ut definitio non sit angustior suo definito. Nec opus est, ut ad responsionem Theophili recurramus. Etsi enim successu temporis etiam illi, qui liberos habent, quandoque alios adoptare potuerint, (nam an id in universum postea licitum fuerit videbimus infra §. XIV.) manet tamen verum, quod adoptio initio in solatium eorum, qui liberos non habent, fuerit inventa. Ita feriæ messium & vindemiarum haud dubie inventæ sunt in favorem eorum, qui occupati sunt circa rem rusticam *arg. l. 1. pr. de feriis* sed ea feriarum origine non obstante exceptione feriarum utuntur etiam illi, qui ea occupatione carent.

§. II.

Ejus duæ species secundum Justinianum, Mixturam de iis.

Estque vel arrogatio vel adoptio in specie. Prior fit principali rescripto, posterior imperio magistratus. Imperatoria autoritate adoptare quis potest eos easve, qui quæve sui juris sunt, imperio magistratus, qui quæve in potestate parentum sunt. Ita Justinianus docet. a) Nec tamen putandum, istas duas adoptionis species simul ab initio obtinuisse, b) aut olim etiam femi-

fœminas arrogari potuisse. c) Ergo opus est vt singula proponantur distinctius.

a) §. 1. b. 1. Similiter Gajus l. 2. pr. nisi quod utrobique solorum masculorum adoptandorum faciat mentionem, uti & Modestinus l. 1. §. 1. b. Contra idem Gajus in *Inst. Tit. 7. §. 1.* nullam nec Principis nec Magistratus facit mentionem, unde non sine ratione Oselius in *Comment. ad Inst. Gaji p. 84.* arbitratur, Gaji verba in l. 2. pr. hic principis mentionem facientia a Triboniano esse interpolata. Et quamvis Røvardus de *aut. prud. c. 6. d. l. 2. pr.* ita explicet, quod principes in comitiis fuerint Pontifices Maximi, Pontifices autem Maximi ab initio statim arbitrium suum in cause cognitione interposuerint, vereor tamen, ne hoc sit subtilius excogitatum, quam ut verosimile sit, Gajum ad eam subtilitatem respexisse. Idem tamen Gajus in *Inst. §. 2.* dicit, fœminas adoptari posse, Contra Ulpianus, *Tit. 8. §. 1.* si non plane aliam, diversam tamen in quibusdam a Justiniani doctrina inter arrogationem & adoptionem tradit differentiam, *Adoptio, inquit, §. 2. 3. 4. 5. fit aut per populum, aut per Praetorem vel Praesidem Provinciae. Illa adoptio que per populum fit, specialiter arrogatio dicitur. Per populum, qui sui juris sunt. Per Praetorem autem filii familie a parentibus dantur in adoptionem. Arrogatio Romæ tantum fit, adoptio autem etiam in provincia apud Praesidem. Per Praetorem vel Praesidem Provinciae adoptari tam masculi quam femina, & tam puberes quam impuberes possunt. Per populum vero Romanum femine quidem non arrogant, (legendum esse arrogantur, vel addendum, nec arrogantur & contextus ostendit, & locus Gellii infra §. 6. lit. b. descriptus, & id jam observavit Cujacius in notis ibidem.) Pupilli antea quidem non poterant arrogari, nunc autem possunt, ex constitutione Divi Antonini.*

Differentiarum duarum specierum diversimode relate a Modestino, Gajo Ulpiano, Røvardi conjectura, rejicitur.

b) Neque enim verosimile est, ab initio statim adoptionem stricte dictam in usu fuisse. Rationes exponemus latius infra §. 9.

Arrogatio antiquior adoptione;

c) Vide infra §. 6. lit. b.

A 2

§. III.

§. III.

*Arrogatio est
actus legiti-
mus.*

Videamus itaque primo de arrogatione. Arrogatio est actus legitimus, a) fiebat enim certis solennitatibus ac formulis, b) neque adeo recipiebat diem aut conditionem, c) neque per procuratorem fieri poterat. d)

*Probatur ar-
rogationem
esse actum
legitimum.*

a) Nam actus legitimi sunt actus solennes, qui certo ritu legibus introducto constant, certisque verborum solennitatibus. Solent etiam alias appellari legis actiones, ut adoptio in specie appellatur legis actio l. 1. ff. de offic. jurid. l. 3. de offic. proconsul. l. 1. C. d. Adopt. Quamvis actus legitimi etiam in alio significato denotent actus juri & legibus conformes, quatenus opponuntur actibus illegitimis. Wissenb. ad l. 77. d. R. J. n. 1. 2. 9. Quamvis autem in dicta l. 77. inter actus legitimos non referatur adoptio, id tamen non ideo factum, quod adoptionis solennia sint noviori jure sublata, sed quod Jctus ibi non intendat omnes actus legitimos referere. Wissenb. d. l. n. 8. Unde etiam jure Justiniano retinuit adoptio effectus precipuos actuum legitimorum. Petrus Faber Semestr. l. 2. c. 23. p. 343.

*Formulae so-
lennes arro-
gationis.*

b) Etenim is qui arrogabat primum interrogabatur: *An vellet eum, quem adoptaturus esset, justum sibi filium esse, & vicissim is qui arrogabatur, an id fieri pateretur l. 2. ff. d. adopt. Gellius l. 3. c. 19. Arrogantur itaque qui cum sui juris sunt, in alienam sese potestatem tradunt, ejusque rei ipsi Autores sunt. Cicero pro domo sua cap. 29. Cum hoc juris a majoribus proditum sit, ut nemo civis Romanus, aut libertatem, aut civitatem posset amittere, nisi ipse autor factus sit. Quod tu ipse potuisti in tua causa discere. Credo enim, quanquam in illa adoptione legitime factum est nihil, tamen te esse interrogatum: Autor ne esses, ut in te P. Fonteius vitæ necisque potestatem haberet, ut in filio. Quare, si aut negasses, aut tacuisses, si tamen id 30. Curie jussissent, num id jussum esset ratum? Certe non. Quid ita? Quia, ut a majoribus nostris, qui non sic & fallac-*

fallaciter populares, sed vere & sapienter fuerunt, ita comparatum est, ut civis Romanus nemo invito possset libertatem amittere. Sequebatur solennis formula, qua populus rogabatur, ut arrogationem approbaret. Gellius d. l. Arrogatio autem dicta, quia genus hoc in alienam familiam transitus per populi rogationem fit: Ejus rogationis verba hæc sunt: Velitis jubeat, uti L. Valerius L. Titio tam jure legeque filius sibi fiet, quam si ex eo patre matreque familias ejus natus esset: uti, que ei vitæ necisque in eum potestas fiet, uti pariendo filio, est. Hoc ita ut dixi, ita vos Quirites, rogo.

c) d. l. 77. de R. I. Pertinet hæc casus in l. 34. de Adopt. Adoptio propositus & ratio subjuncta, quod moribus Romanis non recipit convenient filium temporalem habere. Adde Petrum Fabrum d. L. 2. semestr. c. 23. p. 343. Wissenbach, ad d. L. 77. n. 11. modum tamen recipit adoptio, v. g. ut filii vel nepotis loco sit &c. Faber c. 24. p. 361.

d) L. 123. pr. de R. I. ibique Wissenb. L. 25. §. 1. de Adopt.

§. IV.

Quia vero arrogatio erat res magni momenti

a) fiebat in comitiis auctoritate Pontificum, b) cum cognitione, an justæ arrogationis causæ subessent. c) fiebat in comitiis cum causâ cognitione.

a) Ob amissionem libertatis & jus vitæ & necis patribus arrogati in liberos competens. Vide locum Ciceronis modo descriptum *lit. b. ad th. precedent.* Qua occasione obiter nota, etiam hinc protari posse, jus vitæ & necis non fuisse rem ita crudelem & irrationabilem, ut sibi persuadent multi, quasi scilicet patres illorum temporum liberos suos mactaverint, ut sues vel boves, qua de re jam dixit Dn. Præles in *Dissert. de Vsu pract. vir. Inst. de Patr. potest. c. 1. §. 17. 18. junct. Diss. de V. P. T. I. de his qui sui vel alieni iur. sunt c. 1. §. 15. seq.* Quis enim quæso tam aperte stultus fuisset, ut a tali crudeli jure semel liberatus, ipse autor fieret, ut eidem iterum subiret.

A 3

b) c)

Fiebat arbitrio Pontificum, cum causæ cognitione,

b) c) Utrumque probatur ex Ciceronis & Gellii locis. Ita Cicero c. 13. Quod est, pontifices jus adoptionis: nempe ut is adoptet, qui neque procreare jam liberos posset, & cum potuerit, sit expertus: Que deinde causa cuique sit adoptionis, que ratio generum, ac dignitatis, que sacrorum, queri a Pontificibus cum collegio solet. Quid est horum in ista adoptione quaesitum? Adoptat annos viginti natus, etiam minor, senatorem, Liberosum ne causa? At procreare potest, habet uxorem, suscipit etiam liberos. Exheredabit igitur pater filium. Quid sacra Clodia gentis, cur intendant, quod in te est? que omnis notio Pontificum, cum adoptaret, esse debuit. Nisi forte ex te ita quaesitum est: Num perturbare Rempublicam seditionibus velles, & ob eam causam adoptari, non ut filius esses, sed ut Tribunus plebis fieres, & funditus everteres civitatem. Respondisti credo, te ita velle, Pontificibus bona causa visa est, approbaverunt. Non etas eius, qui adoptabat, quaesita est, ut Cn. Aufidio, M. Puppio, quorum uterque nostra memoria summa senectute, alter Orestem, alter Pisonem adoptavit. Quas adoptiones sicut alias innumerabiles, hereditates nominis, pecunie, sacrorum secuta sunt. Et mox c. 10. Nego istam adoptionem pontificio jure esse factam. Primarium quod ea vestra sint etates, ut is, qui te adoptavit, vel tibi loci filii per etatem esse potuerit: deinde quod causa queri solet adoptandi, ut & is adoptet, qui quod natura jam assequi non potest, a legitimo & pontificio jure querat, & ita adoptet, ut ne quid de dignitate generum aut de sacrorum religione minuat. Illud imprimis, ne qua calumnia, ne qua fraus neque dolus adhibeatur: ut hæc simulata adoptio filii, quam maxime veritatem illam suscipiendorum liberorum imitata esse videatur. Gellius autem eodem cap. 19. Sed arrogationes non temere, nec inexplorate committuntur. Nam comitia arbitri etiam Pontificibus prebentur, que curiata appellantur. Hæc quoque eius, qui arrogare vult, an liberis potius gignendis idonea sit, bonaque eius qui arrogatur, ne insidiosè appetita sint, considerantur, que jurandum a Q. Mutio Pontifice Maximo conceptum dicitur, quod in adrogando juraretur. Sed arrogari, non potest, nisi jam

vesti.

vesticeps. Sic & Ulpianus L. 15. §. 2. & 3. l. 17. pr. de adopti. In arrogationibus cognitio versatur, num forte minor sexaginta annis sit, qui arrogat, quia magis liberorum creationi studeri debeat, nisi forte morbus aut valetudo in causa sit, aut alia justa causa arrogandi, veluti, si conjunctam personam velit adoptare. Item non debet quis plures adrogare, nisi ex justa causa, sed nec libertum alienum, nec majorem minor. Nec ei permittitur adrogare, qui tutelam vel curam alicujus administravit, si minor viginti quinque annis sit, qui adrogatur, ne forte eum ideo adroget, ne rationes reddat. Item inquirendum est, ne forte turpis causa adrogandi subsit.

§. V.

Arrogare poterant cives Romani, a) qui nec cœlibes b) nec sexagenariis minores essent, c) nec muti nec surdi, d) (Coecitas non obstabat arrogationi) e) masculi non feminae. f)

a) Quia arrogatio erat modus constituendæ patriæ Car soli Ci- potestatis non quæ juris gentium est, sed quæ propria erat ves Romani? civibus Romanis. Quamvis de hoc requisito nullum videatur dubium.

b) Huc spectant ex loco Ciceronis ad §. precedent. de- Car cœlibes scripto verba & cum potuerit, sit expertus, & ex d. L. 15. §. 2. non pote- verba, quia magis Liberorum creationi studere debent. Et hoc rant? est, quod dictum fuit §. 1. adoptionem inventam esse in solatium eorum qui liberos non habent. Cœlibes enim solatio æque indigni sunt, ac pigri homines laborare nolentes non sunt digni, qui elemosynas accipiant.

c) d. l. 15. §. 2. Adde ex dicto loco Ciceronis verba: sum- De sexage- ma senectute. Igitur qui sexagenario minor esset, non admit- nariis? tebatur, ad arrogationem, sive cœlebs sive uxorem habens, quia adhuc sperabatur soboles ex matrimonio, aut quia sibi imputare debebat, quod uxorem non duceret. Si sexagenario major quis esset, vel cœlebs hastenus vixerat, vel uxorem duxerat. Priori casu non permittebatur arrogatio, ob cœli-

coelibatum. Posteriori casu, siue uxorem adhuc haberet siue ea esset mortua, arrogatio subsistebat, non quasi viri sexagenarius majores non possint generare sobolem, sed quod raro id contingeret. Et sic intelligo Suetonium in *Claudio c. 23. Capiti Popiæ Poppei legis à Tiberio Cesare, quasi sexagenarii generare non possent, addito, abrogavit.* Nam lege Papia Poppei, vel, ut alibi nominatur, lege Julia de maritandis ordinibus cautum erat; sexagenario masculino, quinquagenariae feminae adoptionis contrahere jus ne esset, vide Felsum, *ad l. 15. §. 2. de adopt.* vel ut alii recensent; *Ne mulier quinquaginta annis minor sexagenario nuberet neque vir minor sexagenario quinquagenarium duceret.* Grotius ad *Lactant. l. 1. c. 16. Torrentius ad Suetonium Claudium d. c. 23.* Quia videlicet priori casu femina, ex alio juniore marito, posteriore vir ex juniore femina liberos facile suscipere possit. Anton. Augustinus sub *L. Julia de marit. ordin. p. m. 77.* Huc spectat etiam, dum *Lactantius d. c. 16.* sub Senecæ persona ait; *Quid ergo est, quare apud Poetas salacissimus Jupiter deserit liberos tollere.* Utrum sexagenarius factus est, & illi lex Papia fibulam imposuit.

De mutis & surdis

d) Quia muti & surdi non habebant jura comitorum, nec poterant solennia verba formularum audire aut eloqui, Conf. Dn. Præf. *diss. de sensu leg. decemvir. testament. c. 15. §. 40. seq.*

De coecis

e) *l. 9. de adopt.* Quia in coeco cessabat utraque ratio præcedens. Adde *dict. diss. d. §. 15. & 50.*

De feminis.

f) Feminae non arrogabant, partim, quia non habebant liberos in potestate §. 10. h, partim quia non habebant jura comitorum.

§. VI.

Ex paritate rationis a) non poterant arrogari, qui non habebant jura comitorum, ut peregrini, muti surdi, feminae, pupilli. b) De libertis & servis controversia ex eodem fonte erit decidenda, c)

a) Ut

Quinam arrogari possint.

a) Ut in *d. diff.* ostensum fuit, requisita testamentorum Romanorum omnium optime ex natura comitorum Romanorum posse deduci, neque adeo semper absque iudicio describendas esse rationes à Jctis sub Imperatoribus viventibus propositas; ita quoque obtinet in doctrina arrogationis. Qui non comparere poterant in comitiis, nec arrogabant, nec arrogabantur. Ratione arrogantium habuimus præterea unicum notabile in personis jus comparandi habitibus, qui erant sexagenariis minores. Respectu arrogandorum adnotabimus etiam rationes alias speciales.

Primario ad iura comitorum hic respiciendum.

b) Gellius *d. c. 19.* Neque pupillus autem neque mulier, *In specie de que in parentis potestate non est, arrogari possunt, & cum fœ-* fœminis & pupillis.
minis nulla comitorum communio est, (adde nec cum pupillis) & tutoribus in pupillis tantam esse auctoritatem potestatemque, fas non est, ut caput liberum, fidei suæ commissum alienæ ditioni subjiciant. De fœminis etiam illud adde; quia pontificum officium erat, etiam inquirere, ne forte turpis causa subesset. *l. 17. d. adopt.* Imo fœminæ in legis actionibus ne quidem testimonium perhibebant, unde nec mulier testis esse poterat in testamento. Faber *semestr. l. 3. p. 206.* Erat etiam in pupillorum arrogatione timenda turpis causa. Huc pertinet etiam quod ex Gellio adductum jam fuit, *ad §. 4. lit. b.* Arrogari non potest, nisi jam vesticeps. Vesticeps dicitur, cuius partes pilo vestitæ, cui opponitur impubes, qui etiam vocatur investis. Vide lexicon Fabri voce vestis. *Philipp. Caroli ad d. l. 5. Gellii c. 19. anim. 1.* Accedit, quod pupillus non possit arrogari nisi tutoris auctoritate. At in arrogatione ipse arrogandus autor debebat esse arrogationis, per ea quæ jam *ad §. 5. lit. b.* sunt notata. Item quod tutoris autoritas non sufficeret ad arrogationem, *arg. l. 8. ff. de adopt.* quæ assertio non solum fundatur in ratione modo dicta, sed & ne forte tutor auctoritatem suam interponeret, ea intentione, ne cogeretur rationes reddere tutelæ gestæ *arg. l. 17. pr. eod.*

c) Communiter quidem exhibetur a Doëtoribus locus De libertis Gellii de libertis, sed non explicatur. Ita enim Gellius

B

per-

pergit: Libertinos ab ingenuis adoptari quidem jure posse Massurius Sabinus scripsit, sed id neque permitti dicit, neque permittendam esse unquam patat, ut homines libertini ordinis per adoptionem in jura ingeniorum invadant; alioquin, si juris ista antiquitas servetur, etiam servus à domino per prætorem dari in adoptionem potest, idque ait plerique juris veteris autores posse fieri scripsisse. Dionysius Gothofredus ad l. 3. C. de adopt. l. y. diferte dicit: Libertus arrogari non potest, atque non solum ad hunc locum Gellii, sed & ad l. 5. C. eod. tit. provocat, ubi Diocletianus, In adoptionem patre, in cuius est potestate, filium dante, matris Patronus adoptare non prohibetur. Nam sui juris arrogatio femina nisi ex nostro rescripto nunquam procedit. Videtur etiam huc spectare l. 3. C. eod. cum eum, quem arrogaveris, libertum tuum esse profitearis, nec ullam idoneam causam precibus addideris, i. e. quod liberos non habeas: intelligis juris auctoritatem desiderio tuoresfragari. Contra in l. 15. §. 3. ff. h. t. dum saltem alienus libertus dicitur arrogari non posse, videtur permessa fuisse liberti proprii arrogatio, & ratio prohibitionis in eo sita fuisse, ne fraus fiat Patrono. Idem tamen Ulpianus l. 27. ff. de statu homin. Eum qui se libertinum esse fatetur, nec adoptando patronus ingenuum facere potuit. Aliter plane Paulus l. 40. de bon. Libert. Libertus per obreptionem arrogatus suum patronus non amittit. Denique Marcellus omnium distinctissime l. 32. de R. N. Sciendum est, libertinum, qui se ingenuo dedit adrogandum, quamvis in ejusdem familia ingenui jura sit consecutus, ut libertinum tamen à Senatoriis nuptiis repellendum esse. Quid ergo dicemus? Repetitis aut præsuppositis iis quæ in diff. de divisione in ingenuos & libertinos, de differentia inter ingenuos & libertinos dicta sunt; & quod ante statum monarchicum differentia inter varia jura ingenuorum & libertorum fuerit incognita, dicendum; in statu Reipublicæ liberæ nec prohibitum fuisse lege publica, ne quis libertus arrogaretur, neque etiam moribus libertos fuisse exclusos, ne arrogerentur h. e. non potuisse allegari casum; quo ingenuus voluerit arrogare libertum, & pontifices id noluerint permittere. Utrum vero

vero etiam casus obtinuerint, aut frequentes fuerint, liber-
 torum ab ingenuis adoptatorum, valde dubitandum esse.
 Textus omnes in antecedentibus adductos perti-
 nere ad tempora Imperatorum. Massurii Sabini sententiam
 à Gellio recensitam nec fuisse à Jctis diversæ sectæ acce-
 ptam, nec ulla firma ratione niti, nec argumentum Sabini
 ab inconvenientia adoptionis servorum ad non permitten-
 dam arrogationem aut adoptionem libertinorum ullo mo-
 do concludere. In textibus Juris Justiniani adductis *l. 8. C. de adopt.* non probari quod vult Gothofredus, liber-
 tum arrogari non posse, sed feminam absque rescripto im-
 peratoris non posse arrogari. *In l. 3. C. eod.* rationem dene-
 gatæ arrogationis non in eo esse quærendam, quod quis
 libertum suum arrogare voluisset, sed quod non addiderit
 in libello supplici causam justam arrogationis. Legem *27. de statu hom.*
 intelligendam & explicandam esse ex *d. l. 23 de R. N.*, quod scil. ipsa arrogatio valeat, sed arrogatus non ac-
 cipiat jura ingenuitatis in omnibus, & sic forte etiam intel-
 ligendum esse Massurium Sabinum apud Gellium, Denique *l. 49. de adopt.*
 loqui de arrogatione liberti alieni. Quod Et servis.
 servos attinet, uti illi non habebant jura comitorum, & ar-
 rogatio saltem erat liberorum hominum, & civium Roma-
 norum, nullum est dubium, quin servi arrogari non potue-
 rint. Neque loquuntur etiam Jcti, quorum meminit Gel-
 lius, de arrogatione servorum, sed de adoptione strictè dicta,
 de servo per Prætorem in adoptionem dato. Neque sic
 tamen ulla ratio concipi potest qua moveri potuerint isti
 Jcti, ut putarent ejusmodi adoptionem cum effectu fieri po-
 tuisse. Et quamvis Huberus *in disp. juris fundamentalibus*
disp. 15. §. 23. putaverit, inter Jctos veteres, quorum mentio-
 nem facit Gellius, forte etiam fuisse Catonem, aut eos in-
 telligendos esse ad mentem Catonis, cujus meminit Justi-
 nianus *§. 12. f.* hæc tamen ipsa verba Justiniani aliud docent.
Apud Catonem, inquit, bene scriptum refert antiquitas, servos,
si à domino adoptati sunt, ex hoc ipso posse liberari. Cato lo-

quitur de domino adoptante servum proprium, Jcti Gelliani de domino servum suum in adoptionem alii dante-Caro putat, adoptionem non valere ut adoptionem, sed saltem ut manumissionem, Jcti Gelliani putabant, servum dari posse in adoptionem. Ergo relinquamus eos suae sapientiae.

§. VII.

Non arrogans major à minore.

Cæterum intentio arrogantium requirebat ex parte arrogantis & arrogati, ut minor natu majorem non adoptaret. Arrogatio enim naturam imitabatur, & pro monstro erat, ut major sit filius quam pater. a) Unde palpabilis erat fraus in adoptione Clodii, merito propterea exagitata à Cicerone. b)

Fraus intentio adoptio Clodii.

a) §. 4. Inst. h. t. l. 15. in f. de Adopt.

b) Loca quædam Ciceronis jam dedimus supra §. 4. lit. b. Scilicet Clodius ob expellendum ex urbe Ciceronem, plebeo homini atque etiam natu minori in adoptionem se dederat, Suet. c. 2. *Tiberii*, ut Tribunus plebis crearetur, eoque sine obtento, id efficiebat, ut Cicero spontaneum exilium eligeret. Totum negotium fufius narrat Dio Cassius l. 38. Ad præsentem observationem spectant reliqua apud Ciceronem, c. 19. *Tu neque Fontejus es, qui esse debebas, (i. e. non assumerat Clodius nomen Fonteji) neque patris heres, (cum Fontejus eum statim emancipasset,) neque amissis sacris paternis in hæc adoptiva venisti. Ita perturbatis sacris, contaminatis gentibus, & quam deseruisti & quam polluisti, jure Quiritium legitimo tuelarum & hereditarium relicto, factus es ejus filius contra naturam, cujus per ætatem pater esse potuisti. Et mox c. 14. Que major calumnia est, quam venire imberbem adolescentulum, bene valentem ac maritum: dicere, filium Senatorem populi Romani velle adoptare. Id autem scire & videre omnes, non ut ille filius instituatur, sed ut è patriciis exeat, & tribunus plebis fieri possit, idcirco adoptari? Neque id obscuro.*

obscure. Nam adoptatum emancipari statim, ne sit ejus filius, qui adoptavit.

§. IIX.

Memoratur & alia fraus sub temporibus liberae Reipubl. non infrequens, cujus meminit, quamvis paululum obscurioribus verbis Gellius, a) ut adeo non mirandum sit, cur sub Imperatoribus ejusmodi fraudibus obicem ponere peculiari SCro tentaverint Romani, cujus negotii historiam refert Tacitus, quamvis & ipse non satis perspicue rem explicet. b)

a) Ita Gellius d. L. 5, c. 19. *Animadvertimus in oratione P. Scipionis, quam Censor habuit ad populum, de moribus, inter ea, quae reprehendebat, quod contra majorum instituta fierent, id etiam culpavisse, quod filius adoptivus patri adoptanti inter praemia patrum prodesset.* Verba ex ea oratione haec sunt: In alia tribu patrem, in alia filium suffragium terre; filium adoptivam tam prodesse, quam si ex se natum habeat. Absentes cenferi jubere, ut ad censum nemini necesse sit venire. Noti auctus est Philippus Caroli in animadversionibus ad Gellium istum locum exponere. Video equidem Ictum celeberrimum & antiquitatum Romanarum gnarissimum Franciscum Balduinum in *Comment. ad Inst. de Adopt. p. m. 90.* eum locum Gellii intellexisse, quasi respiciat ad ea, quae Vlpianus in l. 2. §. *adoptivi de excus. munerum* notavit: *Adoptivi filii in numerum non proficiunt eorum liberorum, qui excusare parentes solent.* Sed valde vereor, ut de hoc abusu intelligi queant verba Scipionis, quasi taxare voluerit patres, qui se propter liberos adoptivos excusare voluerint a muneribus; taxat potius suffragia in diversis tribubus, taxat censuram absentium. Ergo mens Scipionis ex aliis circumstantiis antiquitatum Romanorum erit indaganda, qui labor nunc ab Instituto nostro alienus est. Nequa Lipius satisfacit in *Notis ad Tacit. Annal. 15. c. 19.* *Quamquam Benseo, Scipionem non aliud*

Alia Arrogationes fraudulenta ex Gellio & Tacito.

Obscuritas loci Gellian.

intellexisse, quam notionem censoriam, & cum ii inquirerent, qui uxores, quique liberos haberent, malo quodam more eos, qui adoptassent, non habuisse pro improlibus. Ita quidem est, sed propterea tamen non intelliguntur ea, quæ Scipio de diversitate suffragiorum, & censura absentium addit, nisi dicere velis, Scipionem in istis verbis a Gellio adductis recensuisse tres casus morum corruptorum inter se diversos, quorum medius tantum pertinuerit ad intentionem Gellii, & quod adeo hic solus loquatur de abusu adoptionum. Hac præsupposito, longe quidem verosimilior est explicatio Lipsii, quam Balduini, sed tamen & hæc Lipsii explicatio ulteriorem declarationem desiderat,

Obscuritas
Taciti.

b) Quod tamen Tacito non imputo, qui loquebatur de moribus suo tempore non ita parum cognitis, ut hodie intuitu nostrorum temporum, Imputo interpretibus Taciti, qui in notis variorum hic magis muti sunt quam pisces, aut iterum hunc locum Taciti confundunt cum casu a Gellio adducto, aut cum Ulpiani d. l. 2. de vocat. munerum. Percrebuerat inquit Tacitus Libr. 15. Annal. c. 19. ea tempestate (sub imperio videlicet Neronis) pravissimus mos, cum propinquis comitiis aut sorte provinciarum plerique orbi fictis adoptionibus adsciscerent filios, Præturasque & provincias inter patres sortiti, statim emitterent manu, quos adoptaverant. Qui (Patres) magna cum invidia senatum adeunt, jus naturæ, labores educandi adversus fraudem, & artes & brevitatem adoptionis enumerant. Satis pretii esse orbis, quod multa securitate, nullis oneribus gratiam, honores, cuncta propria & obvia haberent. Sibi promissa legum diu expectata, in ludibrium verti, quando quis sine sollicitudine parens, sine luctu orbis longa patrum vota repente adæquaret. Factum ex eo Scitum ne simulata adoptio in ulla parte muneris juvaret, ac ne usurpandis quidem hereditatibus prodesset. Id quidem ex eo loco constat, non taxari hic (1) adoptionem ab orbis factam, (2) nec adoptionis usum ad acquirendas dignitates, ad quarum sortitionem soli patres, qui liberos haberent, admittebantur, sed so-
lam

Iam (3) fictionem adoptionis, & quod præ se ferrent patres orbi, quod in solatium orbitatis filios adoptarent, & tamen post adeptas dignitates statim filios arrogatos dimittebant ex potestate. Sed restant tamen alia multa ad pleniorum horum intellectum facientia a Commentatoribus omissa. Id vero certum est, ad hunc locum explicandum nec facere quid locum Gellii & Scipionis, ut qui taxant, quod filii adoptivi fuerint æquiparati naturalibus, nec locum Ulpiani, qui agit de abusu liberorum adoptivorum ad excusationem a muneribus.

§. IX.

Satis de arrogationis initiis & progressu sub tem- Adoptionis in
pore Reipubl. liberæ. Adoptio in specie sic dicta, quo specie origo.
tempore inceperit, certo non constat. a) Id certum est
ejus exemplum circa finem sæculi sexti ab urbe con-
dita occurrere. b)

a) Conf. jam supra notata *ad §. 2. lit. b.* Non prohibi- Originis
tum quidem unquam fuit, ne patres liberos suos aliis in ad- ejus incerti-
optionem darent, aut alii eos adoptarent, sed non deprehen- tudo & ra-
dere potui multa ejusmodi adoptionis exempla in Republ. rior usus in
libera, etsi diligenter inquisiverim, siue quod causæ quæ Rep. libera.
moverent adoptantes, non deprehenderentur in liberis adop-
tandis sub potestate parentum existentibus, siue, etiamsi forte
deprehenderentur, non deessent tamen homines sui juris
ad arrogationem prompti, in quibus illæ etiam deprehende-
rentur, siue denique quod patres, qui in potestate haberent
primis temporibus ex variis rationibus nollent, filios suos
aliis in adoptionem dare. Nolo illud urgere, quod adoptio
in specie sic dicta fieret, secundum Ulpianum §. 1. *lit. a.* adduc-
tum, per Prætorem vel Præsidentem Provinciæ, Præsides
autem demum sub imperatoribus fuere cogniti, Prætorem in
Republ. quidem libera, sed demum circa finem sæculi quarti
ab Urbe condita primum auditi. (Vide Alexandrum ab Ale-
xan-

xandro dierum genial. Lib. 2. c. 15.) Nam video in l. 3. ff. de adopt. quæ a Paulo desumpta est, fieri etiam mentionem Consul, coram quo adoptio fieri potuerit. Id tamen valde movet, quod haud dubie demum post adoptionis in specie sic dictæ usum arrogationis etiam vocabulum videatur esse inventum, cum antea arrogatio, cum sola adhuc in usu esset, adoptio vocaretur. At vero Cicero in illo prolixo loco, ubi de arrogatione Clodii agit, semper adhuc adoptionis vocabulo utitur. Commentatores Institutionum de origine adoptionis hujus, quod sciam non agunt, & fere ab illis profertur exemplum non antiquius temporibus Augusti, de quo ita Suetonius in Augusto c. 64. *Cajum & Lucium adoptavit domi per assem & libramentos a patre Agrippa*, qui ut idem Suetonius ibidem memorat, erant ejus nepotes ex Julia filia & Agrippa.

Jam tamen
seculo sexto
ab U. C.
siniencia usu
recepta.

b) Neque tamen putandum est, adoptionem in specie sic dictam plane non obtinuisse in Republ. libera. Sane Imperator in §. 12. h. 2. Catonis meminit, qui (quemcumque etiam ex Catonibus intelligat) haud dubie ante libertatem Reipubl. a Julio Cæsare ereptam vixit, quod is mentionem faciat, fervorum a Dominis adoptatorum, quod de arrogatione intelligi nequit. Si vero tempore Catonis adoptio fervorum in usu fuit, non improbabile est, adoptionem liberorum hominum in potestate patria constitutorum, jam fuisse etiam usurpatam. Elegans exemplum adoptionis hujus suppeditat Valerius Maximus Lib. 7. c. 7. ex 2. M. Annæius, M. Carscolani splendidissimi equitis Romani filius a Sufenate avunculo suo adoptatus, testamentum naturalis patris, quæ præteritus erat, apud centum viros rescidit, cum in eo Tullianus Pompeii Magni familiaris, ipso quidem Pompejo signatore, heres scriptus esset. Itaque plus illi in judicio cum excellentissimi viri gratia, quam cum parentis cineribus negotii fuit. Ceterum quamvis utraque hæc adversus eum nitentur, tamen paterna bona obtinuit. Nam L. quidem Sexilius & P. Popilius, quos M. Annæius sanguine sibi conjunctos eadem ex parte, qua Tullianum hæredes fecerat, sacramento cum adolescentulo contendere ausi

non sunt, tamen si præcipuis eo tempore Magni viribus ad defendendas tabulas Testamenti invitari poterant. Et aliquantulum adjuvabat heredes, quod M. Anneus in Susenatis familiam ac sacra transferit; sed ætissimum inter homines procreationis vinculum, patris simul voluntatem, & principis viri auctoritatem superavit. Conf. Petr. Ærod. Rer. jud. l. 3, tit. 14. c. 1. Quemadmodum autem hoc exemplum pertinet ad tempora Pompei Magni; ita illud alterum, quod Dio Cassius refert, Libr. 39. p. m. 98. circa idem prope tempus, vel paulo ante contigit. Ita vero Dio Cassius interprete Leunclavio, Lex quedam, inquit, aperte prohibebat, ne duo quidam ex una gente idem sacerdotium haberent. Spintber autem Consul filium suum Cornelium Spintberem inter pontifices referre cupiens, quum in eum ordinem iam ante Faustum, Syllæ filium, qui ex gente in eadem Cornelia erat, adscriptum videret, suum filium in Manlii Torquati genus adoptatum dedit, eaque modo legis verba observata, ipsa autem res dissoluta est. Confer iterum Ærodium Lib. 2. T. 6. c. 1. qui tamen confundit hunc casum cum casu Taciti adducto in not. b. ad §. præced. ex quo adversus Dionem Cassium (quem tamen non nominat) defendere vult, adoptionem hanc non fuisse fraudulentam, quia permanserit Cornelius in familia Torquati, imò confundit adoptionem fraudulentam cum simulata. De illa loquitur Dio, de hac Tacitus. Seculo integro & ultra ante tempora Ciceronis & Pompeij floruerunt duo Poetæ, Plautus & Terentius, quorum prior in *Pœnulo*, ut ex prologo constat, adducit exemplum adoptionis, qua quis filium alienum furto ablatum ac pro servo sibi venditum, pro filio adoptaverat; Posterior in *Adelphis* sistit filium a patre fratri suo in adoptionem datum. Sed ut alia taceam, & Plautus & Terentius ibi sistunt non mores Romanorum, sed Græcorum (conf. Terent. *Prolog. ad Adelph.*) apud quos & arrogationes & adoptiones erant in usu. Vid. Jacobi Perizonii *dissert. de ducenda defuncti fratris uxore* p. 82. 83. Interim tamen ipse Cicero Lib. 1. *de finibus* c. 7. ubi de Manlii Torquati, qui Consul cum Cn. Octavio fuit, (anno urbis conditæ 588.

secundum Helvicum, adeoque circa ætatem Plauti & Terentii severitate in filium differit, dicit, quod Manlius filium in adoptionem D. Silano emancipaverit: Et si hanc circumstantiam taceant, qui eandem severitatem memorant Valerius Maximus *Lib. 5. cap. 8. exemp. 3.* & Livii epitomator *Lib. 54.* Et vel id sufficere potest, Ciceronem credidisse, adoptionem liberorum alienorum jam illo tempore apud Romanos in usu fuisse.

§. X.

Adoptionis definitio.

Est vero Adoptio actus legitimus, a) quo quis coram Magistratu b) personam alieni juris, consentiente patre c) in locum filii assumit.

Est actus legitimus.

a) Gellius *d. l.* Adoptantur autem, quum a parente, in cuius potestate sunt, tertia mancipatione in iure ceduntur, atque ab eo qui adoptat, apud eum, apud quem Legis actio est, vindicantur. Unde per *as & libram* adoptaverat Augustus, ut modo diximus, nec poterat adoptio fieri per procuratorem, *l. 2. §. 1. h. t.*

Fiebat coram Magistratu.

b) Initio quidem coram Prætoris vel Præside. Vide supra Ulpianum *thes. 2. Lit. a.* tum coram quolibet Magistratu apud quem esset legis actio *l. 4. ff. h. t.*

Patre consentiente, unde duplex ab arrogatione differentia.

c) In arrogatione arrogandus autor fieri debebat, hic pater autor fit. Quia vero adoptio referebatur inter actus voluntariæ jurisdictionis, & simul continebat emancipationem filii, seu potius ex patria potestate dimissionem, ac fiebat etiam ritibus in emancipatione consuetis, de quibus agitur *ad Tit. seq.* adeoque valde intererat filii, ne invito in alienam familiam transferretur, requirebatur etiam in adoptione filii consensus. Hinc Celsus *libr. 5. scribis: In adoptionibus eorum duntaxat, qui sue potestatis sunt, voluntas imploratur, sin autem a patre dantur in adoptionem, in his utriusque arbitrium spectandum est, vel consentiendo, vel non contradicendo.* Scilicet consensus expressus in patre, tacitus, vel etiam præsum.

(1) Quod in adoptione sufficeret, si filius non dissentiret.

sumtus in filio, ut in quo sufficiebat, si non contradiceret, etiam si contradicere non posset. Nam ut Modestinus docet *l. 2. h. t. Etiam infantem in adoptionem dare possumus*. Nimirum præsumebatur pater optime consulturus esse liberis suis & satis bene prospecturus. *Quis enim talis affectus invenitur* inquit Justinianus *l. 7. pr. C. de Curat. Furios. ut vincat paternum?* Seneca *l. 1. de Clement. c. 4. Ut scirent datam sibi potestatem patriam, que est temperatissima, liberis consulens, sua que post illos ponens*. Et hac vero ratione simul illud sequebatur, non opus esse in adoptione liberorum alienorum in potestate patria existentium, ut Magistratus inquireret in iustas ejusmodi adoptionis causas, cum præsumeretur, patrem, qui filium in adoptionem dederat, jam istas satis sufficienter examinasse, ut ulteriori disquisitione opus non foret *arg. l. 15. §. 2. h. t.*

(2) Quod in adoptione non requiratur causa cognitio, ex qua adoptio fieret.

§. XI.

Ex hac autem differentia, quod adoptio non fieret in comitiis, & quod fere unice, aut certe primario ab arbitrio patris in adoptionem dantis causæ adoptionum dependerent, secutæ sunt pedetentim & alia id efficientes, ut adoptionis & arrogationis principia non optime inter se amplius cohærerent. Etenim ^{a)} cœlibes & sexagenariis minores adoptare poterant, ^{b)} modo essent majores adoptatis, eosque plena pubertate ^{c)} præcederent. Pariter fœminæ, ^{d)} pupilli, ^{e)} credo etiam muti & surdi adoptari poterant.

Differentia secundaria adoptionis & arrogationum.

^{a)} *Arg. d. l. 15. §. 2. Ulp. tit. 8. §. hi qui 5.* quia nimirum causæ justæ adoptionis relinquebantur tantum non totæ arbitrio patris in adoptionem dantis, & quia adoptio erat actus voluntariæ jurisdictionis. Ira & Octavius Augustus, dum adoptaret Lucium & Cajum nepotes, credo fuit sexagenario minor. Cujus exemplum haud dubie etiam aliis occasionem

Poterant adoptare minores 60 annis, etiam cœlibes.

nem dedit recedendi a veteri rigore in arrogationibus usitato. Confer Felm. ad *d. l. 15. §. 2. n. 2. & 3.* Ubi tamen in eo errat, quod rationem hujus asserti ponat in eo, quod adoptio non tribuat patriam potestatem.

Plena tamen
pubertate
adoptatis
præceder-
tes.
Quid sit ple-
na pubertas

b) Id est annos octodecim §. 4. l. b. 1. & hanc plenam pubertatem vocat Justinianus. Cæterum dubium mihi oritur, an constituat plenam pubertatem annus decimus octavus inchoatus, an impletus? Communis sententia est, impletum annum requiri *arg. d. §. 4. verbo præcedere.* Allegantur etiam eam in rem iCri alii. Ita Paulus *libr. 3. sentent. tit. 4 §. 2.* Spadones eo tempore testamentum facere possunt, quo plerique pubescunt, id est, anno decimo octavo. Sed & Ulpianus in *l. Mela 17. ff. de Alim. leg.* Certe si usque ad pubertatem alimenta relinquuntur, si quis exemplum alimentorum, quæ dudum pueris & puellis dabantur, vellet sequi, sciat Hadrianum constituisse, ut pueri usque ad decimum octavum, puellæque usque ad quartum decimum annum alantur, & hanc formam ab Hadriano datam observandam esse imperator noster rescripsit. Sed etsi pubertas generaliter non sic definitur, tamen pietatis intuitu in sola specie alimentorum hoc tempus ætatis esse observandum, non est inevitabile. Sed quid est, quod Justinianus in *§. ult. Inst. qui & ex quibus caus.* plenam pubertatem diserte videatur posuisse in decimo septimo anno adimpleto, & decimo octavo anno inchoato? in verbis: *nisi decimum septimum &c.* Fateor, mentionem plenæ pubertatis ibi non facit, sed tamen quis crederet, a Romanis ad postulandum admissos fuisse, qui nondum plene puberes fuerint. Hac vero posteriori sententia admissi, non obstant textus allegati in contrarium. Debet utique plena pubertate, debet octodecim annis præcedere adoptatum adoptans, quia inquit Imperator, adoptio imitatur naturam. At secundum naturam, & id quod plerumque fiebat, masculi ante plenam pubertatem, non solebant facile uxorem ducere, id est secundum *d. §. ult.* anno decimo octavo inchoato. Uxore ducta non statim primo mense nascuntur filii sed nono vel decimo, ergo cum filius nascitur, pater jam compleve-

rat

rat annum decimum octavum. Reliqui duo textus facilius conciliantur; Præterquam enim, quod responderi posset, & Paulum loqui in specie de spadonibus, & Ulpianum ipsum indicare verbis disertis, decisionem ibi positam in solis alimentis esse attendendam; uterque facit quidem mentionem anni *decimi octavi*, sed ita, ut nescias an intellexerit annum decimum octavum inchoatum an adimpletum. Quomodo vero sententia communi retenta responderi debeat *ad d. §. ult. fateor me non videre, sed relinquo liberum hic cuilibet iudicium.*

c) Gellius *d. c. 19. libr. 5. supra §. 6. lit. b. Cajus in Inst. tit. 7. l. 1. §. 7. Nam & femina adoptari possunt, ut loco filiarum adoptivis parentibus habeantur; femine adoptare non possunt, quia nec filios ex se natos in potestate habent.* Femine cur. adoptatz. Et si enim suspicio subesse posset, adoptantem alienam filiam id non facere ex honesta causa, tamen illa suspicio credebatur satis examinata esse a patre in adoptionem dante.

d) Vide locum Ulpiani supra §. 2. *lit. b.* descriptum, Cur pupillæ etiam infans *l. 42.* hic iterum ob præsumtam curam patris in adoptionem dantis.

e) Et cur non crederem, quia nihil video, quod adoptioni eorum obstat, quia ipsorum consensu non est opus, sed sufficit si non dissentiant liberi adoptati in adoptione. Cur vero ejusmodi adoptionum nusquam fiat mentio, ideo factum, quia nulli reperti fuere patres, qui alienos liberos mutos & surdos adoptare vellent. Unde dixi, quod possint, si quis velit, non quod adoptati fuerint. An muti & surdi.

§. XII.

Et si vero mutata Reipubl. forma in arrogationibus a) & adoptionibus b) veteres mores & requisita utriusque Augustus observaverit, cum tamen comitia sub Tiberio è campo ad patres transferri cœperint, c) cœperunt etiam principes Arrogationum jura sub Imperatoribus mutata.

C 3

non

non solum ipsi arrogationum requisita antiqua non sollicitè observare, *d)* sed & privatorum arrogationes sensim rescripto suo adprobare *e)* & in his a requisitis antiquis arrogationis recedere *f)* quod vel illa ex natura antiqua comitiorum profluxerint, vel etiam in republica libera jam aliud observatum fuerit, in adoptione strictè dicta.

Augusti arrogatio

a) Ita Suetonius in *Augusto* c. 65. *Tertium nepotem Agrippam simulque privignum Tiberium adoptavit in foro lege curiata.*

& adoptio

b) Vide locum Suetonii jam supra *Thes. 9. lit. a.* in fine descriptum.

Comitiorum alteratio in statu monarchico.

c) Huc respexit Juvenalis *Satyra X. v. 76. Jam pridem ex quo suffragia nulli vendimus.* Id est, postquam à temporibus Tiberii non in Comitibus amplius eliguntur, ut criminum ambitus locus sit. *Conf. Tacit. Ann. l. 1. c. 15.*

Arrogationes Imperatorum Romanorum à requisitis antiquis recedentium.

d) Solent exempla etiam aliorum Imperatorum post Augustum referri, arrogationum ritus observantium, sed tamen si accurate inspicias, mox in his arrogationibus à requisitis pristinae arrogationis recessum fuit. Ita Claudius Neronem privignum coram Senatu oratione recitata adoptavit, undecennem vel duodecennem. *Tacitus l. 12. Annal. c. 25. & ibi note var. Sueton. c. 7. Neronis.* Galba Pisonem adoptans luculenta oratione quidem id fecit, cuius initium: *si privatus lege curiata apud pontifices, ut moris est, adoptarem,* docet, illo adhuc tempore adoptiones privatorum factas fuisse, ritibus antiquis, sed ipsa tamen adoptio in ædibus, presentibus paucis amicis facta, & tum consultatum, an pro rostris, an in senatu, an in castris adoptio nuncuparetur, ac placuit iri in castra. *Tacitus Hist. l. 1. c. 14, 15, 16, 17.* Similia notanda de Nervæ adoptione Trajani: *Victor in Nervæ,* de Trajani adoptione Hadriani: *Spartianus in Hadriano. c. 3. 4.* de Hadriani adoptione Commodi & Antonini Pii. *Spartianus d. l. c. 24. & in Æliq. Vero cap. 3. Capitolinus in Antonino Pio c. 4.*

e) Vi-

e) Vide *l. 2. in fine C. h. t.* ubi Diocletianus & Maximinus. Arrogatio ex indulgentia principis facta, perinde valet, apud Praetorem vel Praesidem intimata, ac si per populum jure antiquo facta esset. Sed jam sub Valeriano Ulpius Crinitus Aurelianum coram Principe arrogavit. Addit tamen Vo-
piscus in Valeriano c. 17. Crinitum dixisse ad Imperatorem: iube igitur, ut lege agatur; sitque Aurelianus heres sacrorum, nominis, & bonorum totiusque juris Ulpio Crinito iam Consulari viro, ipse acturum te iudice Consularis. Et statim: Acta sunt Crinito à Valeriano gratiae, & adoptio, ut solebat, impleta: id est, coram Imperatore, non in Comitibus. Imo Cajus *l. 21. h. t.* jam facit mentionem adoptionis per rescriptum principis, & in *l. 2. ff. h. t.* Sed respondeo, iustas causas suspicandi adesse, quod hi textus Gaji a fociis Triboniani sint interpolati. Oiselius ad *Inst. Gaji l. 1. p. 84.* Idem ergo dicendum foret ad textum Ulpiani in *l. 29. §. 3. de inoff. Test.* imprimis si quis hanc legem conferat cum Ulpiani *Tit. 8. §. ult. Conf. supr. §. 2. lit. a.*

f) Marcellus *l. 38. h. t.* Adoptio non jure facta a principe confirmari potest; quod non de adoptione in specie, sed de adoptione in genere intelligendum esse, suadent haec tenus notata. Vixit autem Marcellus sub Antonino Pio. Eberlin. ad *tit. de Orig. Jur. c. 49.* Ergo jam hoc tempore usus erat aliquis arrogationum per rescriptum principis.

§. XIII.

Ergo a) tandem formulae solennes in arrogationibus desierunt, b) desit etiam, necessitas praesentiae arrogandi, c) & quemadmodum literas arrogatoris admittit Imperator, ita quoque procurator in arrogatione per rescriptum potuit admitti, d) & in causa cognitione non solum non adeo magna ratio habita videtur causarum antiquarum, sed etiam multae
limi-

limitationes admiffæ, in specie an quis fit cœlebs, aut sexagenario minor, e) imo & fœmina f) & pupilli. g) coeperunt arrogari, etfi haud dubie ab arrogatione activa fœminæ fuerint exclusæ, usque ad tempora Diocletiani, fœminæ cuidam ex singulari gratia quasi adoprionem concedentis, h) non intendentis credo, aut non prævidentis extensionem hujus privilegii, & juris singularis ad omnes fœminas i) & imo quod vix credibile esset, nisi de eo certissime constaret, ad eunuchos etiam, k)

Defensio ge-
neralis hu-
jus paragra-
phi.

a) Miraberis forte, hunc paragraphum legens audaciam, & quomodo multa in hac thesi asserere ausus fuerim, de quibus nihil extet in legibus, aut cujus contrarium videatur extare. Sed desine mirari: Non loquitur sine legibus, qui conclusiones ex legibus necessario profluentes, etfi verbis legum non expressas, profert. Præscripsit etiam Justinianus in legibus suis normam, non sibi ipsi aut successoribus, sed JCtis responsa dantibus aut sententias ferentibus. Eo ipso quo princeps acquisivit potestatem, arrogationes non jure factas peculiari rescripto confirmandi, eo ipso etiam habuit potestatem, requisita antiqua arrogationis in rescriptis suis negligendi. Vtrum vero ex regulis prudentiæ legislatoriæ id factum fuerit, hic non disquiro, quamvis mox dicenda ostensura sint, id non semper factum esse.

Formulæ ar-
rogationum
quando sub-
lata.

b) Et adeo desit secundum antiquum & originale significatum arrogatio esse actus legitimus, etfi non desierit talis esse ratione effectuum. *conf. supra §. 3. lit. a.* Fuerunt adhuc seculo tertio formulæ solennes in usu, ut docet exemplum Criniti. *thes. præc. lit. e.* Postquam vero Imperatores coeperunt adiri literis, causas arrogationum & consensum utriusque partis exponentibus, & principes rescriptis suis ejusmodi arrogationes approbarunt, eo facilius sua sponte hac occasione desierunt solennitates formula-
rum

rum in arrogatione, quod etiam crederetur princeps sup-
plere in aliis negotiis civilibus defectum solemnitatum omni-
um. Adeoque credo, iam adhuc in tertio seculo forte in-
cepisse in arrogatione non adhiberi solennes formulas in
interrogationum & responsonum olim usitatas. Postquam
vero formulæ omnes auctoritate imperatoria fuerunt subla-
tæ, nullum potest esse dubium, quin & formularum solen-
nitas in arrogatione pariter & adoptione desierit esse ne-
cessaria. Illud saltem dubium est, quo auctore formulæ omnes
sint sublatae. Communiter interpretes id tribuunt Con-
stantino M. decepti a Triboniano *in l. 1. C. de formulis sublatis*,
sed ostendit Jacobus Gothofredus *ad Cod. Theod. lib. 2. Tit. 3.
de ommissa actionis imperatione l. unie. Tom. 1. p. 85.* demum à
Theodosio juniore, veteres illas in nuptiis, dotibus, donatio-
nibus & reliquis legis actionibus, actisve legitimis, receptas
formulas antiquatas esse.

c) Fluit ex præcedentibus. Præsentia arrogandi olim ^{absens} ^{absens}
opus erat, partim, quod arrogatio fieret in comitiis, partim ^{rogari po-}
quod solemnitas formularum id requirebat, unde nec stipu- ^{tuit.}
lationes possunt fieri inter absentes, ut ex institutionibus no-
tum est; Quid est tamen quod dicitur ab Ulpiano *in l. 21. ff.
b. 1. Neque absens neque dissentiens arrogari potest?* Nihil aliud
quam quod alibi idem docet, sc. *in l. 25. §. 1. eod.* Neque ado-
ptore neque arrogare quis absens, nec per alium ejusmodi solen-
nitatem peragere potest. Vides rationem assertionis poni
ab Ulpiano in solemnitate, qua sublata corrumpit ipsa assertio.
Unde hi textus referendi sunt ad vestigia juris, Justiniani
tempore jam antiquati, incaute in pandectas relati. Ut non
opus sit ideo cum Felmanno recurrere *ad aulic. item sine
C. de natur. liber. quamvis idem ad d. l. 23.* recte jam obser-
vaverit, jure noviore Justiniano doctrinam Ulpiani non
amplius observari.

d) Ratio enim juris antiqui procuratorem non admit- ^{Etiā per}
tentis iterum si sit erat in solemnitate formularum. ^{procurato-}
vide supra ^{rem.}
§. 3. Consentit nobiscum Felm. *ad d. l. 25. §. 1. b. 1.*

D

e) Affer-

Causæ cog-
nitio sub
Imperatorii-
bus remis-
sior.

e) Assertio nostra probatur argumento *legis* §. 2. §. 1. 17. b. 1. ubi Ulpianus causas refert, quæ partim olim in comitiis, partim suo jam tempore à Consiliariis Principum, in arrogatione hominis sui juris considerabantur, antequam olim pontifices, tum consilarii imperatorum decernerent, arrogationem esse faciendam. Jam vero uti tempore liberæ Reipublicæ requisita arrogationis communia, quæ supra recensuimus, non semper ita rigide à pontificibus & populo attendebantur, ut non liceret ab iis subinde recedere, imo, uti exemplum adoptionis Clodii docet, pontifices tempore inclinantis Reipubl. officium suum fecisse negligentissime, quod Cicero etiam in locis supra §. 3. lit. b. §. 4. lit. b. c. §. 7. l. b. descriptis falsè urget, (quibus adde verba ejusdem Ciceronis. c. 14. *Cur ergo adoptatur? probate genus adoptionis. Jam omnium sacra intererint, quorum custodes vos esse debetis.* Et paulo post: *Dixi apud pontifices istam adoptionem nullo decreto hujus collegii esse probatam, quod si non fictione aliqua oratoria à Cicerone fuit additum, tamen pontifices negligentiam accusat, quod non contradixerint: contra omne pontificium jus factam pro nulla esse habendam.*) Ita facile conicere licet, Imperatores non difficulter à consiliariis suis fuisse persuasos, ut sibi non minus licere arbitrantur, quam pontificibus olim, imprimis cum ipsi essent simul Pontifices Maximi. Quod in specie cœlibes & viros sexagenarii minores attinet, idem exemplum Clodii monstrat, Fontejum cum adoptaret Clodium, fuisse saltem viginti annos natum. *vid supra §. 4. lit. b. c. & Ulpianus in l. 15. §. 2. ipse fatetur, suo tempore intuitu virorum sexagenarii minorum & cœlibum (vide supra §. 5. lit. b.) limitationes varias fuisse admittas, si forte morbus aut valetudo in causa sit, aut alia justa causa adrogandi, Veluti, si conjunctam sibi personam velit adrogare.* Etenim non credo, causas has ab Ulpiano memoratas initio arrogationis in statu liberæ Reipubl. fuisse admittas, aut certe non sine magnis difficultatibus per rationes d. §. 5. lit. b. adductas.

Inspecie in-
tuitu cœli-
bum & sexa-
genariis
minorum.

f) Ga-

f) Gajus l. 21. ff. h. t. *Fœmina ex rescripto principis arrogari possunt.* Cui mutationi juris haud dubie occasione dedit, quod jam eo tempore fœminæ in patris potestate existentes, adoptari possent, per notata *ad thes. prac. lit. c.* Ergo inconveniens videbatur, si minor potestas imperatori indulgeretur, quam qua polleret paterfamilias privatus.

g) Antoninum Pium esse autorem hujus mutationis, solus, quod sciam, ex antiquis observavit Ulpianus in loco supra §. 2. *lit. a. descriptio.* Utrum vero idem Antoninus sit autor limitationum, quibus arrogatio pupillorum circumscripta est, utrum limitationes illæ ex interpretatione Actorum, qui post Antoninum vixerunt, ortæ fuerint docebimus infra §. 18. vide interim Marcellum sub Antonino Pio florentem l. 20. h. t. Idem Marcellus dum & *pupillæ* mentionem facit, ibidem, simul docet fœminas jam tempore Antonini adrogari cœpisse.

h) Deprehendo equidem quod Paulus Voetius in *Comprimus Diocletianus* *ment. ad tit. Inst. de Adopt. §. 10. p. 133.* hæc notet. *Quin imo fœminæ cui-* *Livia Drusi matri solatii ergo ob filium Drusum ereptum hoc dami privile-* *ius est tributum.* Quod si verum esset, non demum Diocletiani tempore cœpissent fœminæ adoptare. Sed contextus gium quasi adoptandi dedit, ostendit, & allegatus a Voetio Dio Cassius l. 55. per hoc jus eum non intellexisse ius adoptandi, sed jus trium liberorum. Igitur origo hujus mutationis debetur Diocletiano, qui ita ad Syram rescripsit: *l. 5. C. h. t. Mulierem quidem que nec suos filios habet in potestate, arrogare non posse certum. Verum quoniam in solatium amissorum tuorum filiorum privignum tuum cupis vicem legitima sobolis obtinere, annuimus votis tuis, secundum ea, que annotavimus; & cum perinde, atque ex te progenitum, ac vicem naturalis legitimeque filii habere permitimus.* Vides igitur (1) Diocletianum hic non dedisse potestatem fœminis in universum qui liberi amiserunt, ut haberent potestatem alios adoptandi, sed id concessisse tanquam privilegium soli Syræ. (2) Neque immutasse hac parte doctrinam de arrogatione vel adoptione proprie dicta, quatenus

tenus utraque inventa erat, ut modus esset constituendæ patriæ potestatis, sed potius concessisse Syriæ, ut privignus intuitu successione haberetur instar filii naturalis & legitimi, adeoque Diocletianum hunc actum, ut plane singularem ne quidem vocasse adoptionem vel arrogationem. Ergo accurate loquendo Diocletianus non concessit Syriæ; jus arrogandi vel adoptandi, sed quasi adoptandi.

Hujus privilegi
legiti incon-
veniens ex-
tenso sub
Justiniano,

Et adhuc
magis irra-
tionalis ad
virgines sub
Leone Phi-
losopho,

2) Primus equidem Justinianus in *Inst. l. 1. §. 10.* parum accurate hunc actum adoptionem vocavit, & tanquam exceptionem regulæ, quod fœminæ nec adoptare nec arrogare possint, ibi posuit, si fœminæ liberos habuerint & amiserint; cum tamen exceptio debeat continere casum sub regula comprehensum, qualis non est adoptio ista spuria vel quasi adoptio, ideo quia non transfert patriam potestatem. Verum semel admisso hoc errore, cum subsequenti tempore eruditio pedantica omni judicio carens, quotidie crederet, non adeo mirandum, quod tempore Leonis Philosophi inventi fuerint consilarii, persuadentes Leoni, ut non solum omnibus fœminis nuptis, siue liberos habuerint, siue non, sed & virginibus concesserit potestatem adoptandi, vel quod ipsa forte philosophia Leonis, à qua Philosophi cognomen accepit, pro statu illorum temporum, id ipsum et soli sola persuaserit. (Confer Auctores à Dn. Præsidente in *Dissert. de Concubinato §. 17. lit. e. in fine citatos.*) Ostendent tamen excerptæ ex Novella Leonis 27. rationes, quanto supercilio illa philosophia rem stultam ut sapientem insinuare voluerit animis subditorum, & quanto fastu impugnaverit mores antiquos Romanos. (1) Utilius est humano generi, si beneficia concedantur omnibus. (2) Si mores antiqui adoptionem invenerunt in solatium eorum, qui liberos amiserant, cur non etiam solatium hoc præstiterunt omnibus, qui liberos non habent. (3) Nulla ratio afferri potest, cur beneficium, quod prioribus fuit præstitum posterioribus sit derogandum. (4) In primis cum præcipua liberorum utilitas sit, ut parentes in senio sustentent. (5) Etiam
in

in honorem & decus virginitatis conservandum hoc beneficium virginibus est concedendum. *Siquidem, inquit, qui conjugali consuetudini virginitatem anteponunt, interimque liberorum desiderio punguntur, cum id extra matrimonii consuetudinem consequi se posse videbant, virginitatis honestatem negligere non sustinebunt.* (6) Falsum est, foeminis ideo non licere adoptare, quod ipsis permissum non sit liberos in potestate habere. (7) Nam alias nec foeminis, qui liberos amiserunt, concedi potuisset adoptio. (8) Valet saltem assertio de cessante potestate foeminarum in liberos, in liberis, qui sub potestate earum esse nolunt, non in liberis volentibus ipsis obedire & famulitium praestare &c. Vides quot lineæ, tot ineptiæ, tot indicia ignorantiae juris Romani & antiquitatum eo pertinentium. Praecipue autem ratio quinta docet, clericum quendam esse hujus novellæ autorem. Et ratio septima monet, quod error ille Justiniani, quem modo notavimus, occasionem dederit Leoni adhuc longius aberrandi.

k) Scilicet autor hujus extensionis est idem Leo Phi-^{Ad Eunuchos.}
 losophus. Nimirum dato uno absurdo sequuntur plura. Concessit autem initio Eunuchis in specie beneficium adoptandi, *Nov. 26.* tum *Nov. 27.* omnibus Eunuchis, foeminis, virginibus. Rationes utrobique sunt pene eadem aut æque insufficientes, ac eæ, quas modo de virginibus retulimus. Dictum fuit supra §. 7. adoptionem imitari naturam, & ex hoc principio Eunuchi, quia generare non poterant, non poterant etiam adoptare §. 10. h. At Spadones, item thlibiæ & thlasæ, qui quidem difficulter generabant, at generabant tamen, & quibus adeo etiam nuptiæ permittebantur, poterant adoptare & arrogare. Ulpianus *tit. 8. §. si quis*, Justinianus *d. §. 10. l. Spadonum 128. de V. S. ibique* Wiffenb. *l. 39. §. 1. de Jur. dot.* Oiselius ad Cajum *p. 87.* Paul. Voet. *ad §. 10. h. t.* Adversus hæc Leo sic philosophatur *d. Nov. 26. & 27.* (1) Par erat misereri etiam eunuchorum, tanquam injuria affectorum.

(2) Regula qui natura non sunt capaces ad generandum,

illi nec adoptare possunt, non potest, obijci Eunuchis, quia natura non sunt facti inidonei, sed injuria hominum. (3) Eunuchi magis indigent beneficio adoptionis, quam alii, vel ideo, quia plane generare non possunt. (4) Inhumanum adeo esset, afflicto aliam addere afflictionem. (5) Si muti possunt manibus vel scriptura supplere defectum sermonis, cur non liceret Eunuchis supplere defectum genitalium adoptione &c. Scilicet sunt & hæ rationes insigniter Clericales, sub specie pietatis magnas ineptias continentes, cujusmodi rationibus fere omnes Novellæ Leonis repletæ sunt. Atque hæc omnia profluxerunt, ex male intellecta mente Diocletiani, & confusione veræ adoptionis & quasi adoptionis. Talia recensendo refutantur. Neque enim credo hodie quemquam ex lectoribus tam stupidum fore, ut sub ratiunculis illis Leonis vel micam prudentiæ legislatoriæ inveniri posse arbitraturus sit.

§. XIV.

*An plures ar-
rogari possen-
runt.*

Porro cum arrogatio inventa esset in solatium eorum, qui liberos non habent, & nusquam legatur exemplum in republ. libera, *a)* quod plures simul arrogati fuerint, exinde facile patet, quod initio in arrogatione non fuerit permixtum arrogare ei, qui jam filium sive ex justis nuptiis natum, sive arrogatum habuerit, quod & ipsum tamen postea mutatum est, partim ob differentiam adoptionis ab arrogatione, partim ob potestatem imperatoriam supplendi defectus, in arrogatione commissos. *b)*

*Exempla anti-
qua ado-
ptionis plu-
rium.*

*Qua occa-
sione ado-*

a) Primus ut videtur Augustus duos simul partim adoptavit, partim arrogavit. Verba Suetonii attuli supra, de adoptione §. 9. *lit. a.* in fine de arrogatione §. 12. *lit. a.*

b) Ulpianus l. 25. §. 3. de adopt. Non debet quis plures arrogare, nisi ex justa causa. Idem l. 17. §. 3. eod. Præterea, vi-

dén-

dendum, an non debeat permitti ei, qui vel unum habet vel plures liberos, arrogare alios. Deduxi hanc mutationem, partim exinde, quod supra §. 10. *lit. b.* dixerim, in arrogatione causæ cognitionem majori cum cura fuisse adhibitam, in adoptione eam cessasse, ob præsumtam curam patris in adoptionem dantis. Igitur cum inceperint parentes, liberos suos dare in adoptionem iis, qui jam liberos haberent, aut ex propriis liberis una plures simul uni eidemque in adoptionem darent, idem postea & in arrogatione videtur fuisse admissum. Quod si hæc ratio maxime non sufficeret, sufficit tamen, quod omnes defectus arrogationis a principe potuerint suppleri per dicta §. 12. *lit. f.*

§. XV.

Quod si vero princeps potuit omnes arrogationes sine jure factas per rescriptum confirmare, haud dubie multo magis potuit confirmare adoptiones strictè dictas sine jure factas, etsi nulla lege id sit expressum.

Qui enim potest majus, potest etiam minus, sed major potestas est mutare mores, totius populi; minor mutare iustitiam magistratum. Ita v. g. dixi §. 11. *lit. b.* in adoptione non fuisse consideratum, utrum adoptans præcisè sexagenario minor esset, si modo adoptato octodecim annis esset major. Pone jam, coram Magistratu adoptatum esse hominem viginti quatuor annorum, ab adoptante quadragenario. Erat vitiosa adoptio. Pone, coram Magistratu patrem filiam suam foeminae, sexagenariæ etiam, in adoptionem dedisse. Erat vitiosa adoptio, quia coram Magistratu foeminae non adoptare poterant. Sed quis negaret, principem has adoptiones sine jure factas rescripto suo confirmare potuisse?

§. XVI.

Ergone nullius amplius usus erant, intuitu Juris Romani doctrinæ de requisitis adoptionum & de differ-

Cuiusvis ergo doctrina de requisitis adoptionum.

ferentis arrogationis & adoptionis? Erunt utique, sed non adeo magni ut olim. Remansit tamen usus potissimum triplex.

Ostenditur
usus triplex.

Scilicet, ut adoptiones coram Magistratu sine jure factæ non valerent, nisi princeps rescripto peculiari eas confirmasset; ut tunc, cum sub principibus adhuc in comitiis aut coram senatu quis arrogaretur sine jure, nec arrogatio illa valeret, si non esset confirmata à principe; ut non valeret arrogatio principali rescripto facta deficiente requisito legitime arrogationis, si non in literis supplicibus illud requisitum deficiens fuisset memoratum, aut rescripto principis nominatim expressum, sed ut censeretur, deficiente illa expressione rescriptum principis esse sub & obreptitie impetratum.

§. XVII.

In specie de
requisitis in
arrogatione
impuberum.

Non vero levi pede prætereunda sunt requisita, varia & multiplicia, in arrogatione impuberum, non solum in Pandectis diligenter annotata, sed & a Justiniano in ipsis Institutionibus repetita, a) quis enim horum requisitorum autor? Cui usui sunt primum inventa? Quem usum habuerunt tempore subsequenti?

Recensentur
illæ.

a) §. 3. *Inst. h. t.* Primo cognoscebatur, causa arrogandi, ne forte turpis causa subesset, imprimis si scemine arrogarentur, *l. 17. pr. l. 20. §. 1. h. t.* Considerabantur bona arrogatoris & arrogandi, ætas arrogatoris, vita ante æta, an liberos jam haberet, & similia *d. l. 17. pr. h. t.* Cogebatur arrogator cavere, se mortuo impubere intra pubertatem bona ejus restituere velle iis, ad quos alias fuissent perventura *l. 18. 19. 20. hic.* Ipse arrogator non poterat pupillum emancipare nisi causa cognita, an dignus esset, & tunc tamen ejus bona ei reddere cogebatur, etsi hoc casu quartam eman-

emancipatus perderet. *l. ult. ff. si quid in fraud. patr.* Contra ipse impubes post pubertatem audiebatur, si probare posset arrogationem sibi non expedire, & tum cogebatur arrogator, ut illum emanciparet, *l. 32. 33. eod.* Quod si pater arrogans eum exheredasset, vel sine justa causa emancipasset, debebat insuper quartam parte de bonis propriis ei relinquere, *l. ult. si quid in fr. patr. l. 8. §. 15. de inoff. Test. l. 1. §. 21. de collat.* Quæ an de quarta totorum bonorum, an saltem de portione legitima intelligenda sit, Doctores communiter disquirunt anxie, frustra tamen, ut puto, cum non permillum fuerit arrogare impuberem, si quis liberos haberet, aut habere posset *l. 17. §. 2. & 3. h. t.* Præterea videndum est, inquit Ulpianus, an non (duabus vocibus, non una arnon) *debeat permitti ei, qui vel unum habebit vel plures liberos adoptare alium. Ne aut illorum quos iustis nuptiis procreavit, deminuat spes, quam unusquisque liberorum obsequio parat sibi, aut qui adoptatus fuit, minus percipiat, quam dignum erit, eum consequi.* Hoc vero præsupposito, coincidebat quarta omnium bonorum & quarta legitima. Quod si maxime permilla fuisset arrogatio impuberis ei, qui jam liberos haberet, nec tamen & hoc casu quæstio illa haberet magnum usum in praxi, propter statim dicenda in paragrapho sequente & toto capite secundo; Ut taceam, quod & tum apud Romanos verosimiliter consilium principis prospecturum fuisset, ut hæc quæstio in ipsa arrogatione determinaretur.

Quarta bonorum in hac doctrina quantum intelligenda, quæstio parum utilis.

§. XIX.

Et si vero JCI sub hoc titulo non declarent, requisita illa ab ipso Antonino fuisse addita, cum tamen alia argumenta non desint, persuasus sum, ipsum Antoninum ista requisita statim addidisse, a) ac quidem ea intentione, ut absterret eos, qui impuberes arrogare vellent, à proposito. b) Atque adeo id non in eum finem factum, ut Imperator sibi ipsi & successo-

Autor horum requisitorum & eorum usus ac scopus.

E ribus

ribus, potestatem adimeret, hæc requisita iterum abrogandi, vel rescriptis arrogationum futuris contra ea requisita quid permittendi. Nec alium usum habuit hoc caput arrogationis tempore subsequenti. c)

Probatur
autotem esse
Antoninum
Pium.

a) Ulpianus in titulo 2. *fragment.* saltem dicit pupillos olim non potuisse arrogari, nunc autem posse ex constitutione Antonini. Vnde videri poterat, ista requisita sub Imperatoribus sequentibus à JCTis demum inventa, ut abusus per illam permissionem Antonini introductus tollerent, & adeo eam permissionem per indirectum redderent inane. Neque enim videtur verosimile, Antoninum ipsum constitutione nova, & jus vetus corrigente permisisse aliquid, quo nemo uti vellet. Sed ad illud dubium facilis est responsio. Nam ut taceam, Marcellum, cujus est *l. 20. h. 1.* jam sub Antonino vixisse, ut jam aliquoties fuit notatum, adeoque caput, de restituendis bonis arrogati post mortem ejus, ab ipso Antonino fuisse constitutum, sub aliis titulis, ubi de quarta bonorum relinquenda emancipato agitur, expresse mentionem faciunt JCTi constitutiones Divi Pii, quos textus jam allegavi in nota præcedente.

Probatur,
Antoninum
non serio
permisisse
adoptionem
impuberum.

b) Sunt illæ conditiones in adoptione impuberum requisitæ maxime duræ intuitu arrogare volentium. Neque credo ullum hominem sub imperio Antonini, & postea usque ad tempora Justiniani tam stolidum fuisse, ut impuberem arrogaret sub istis conditionibus. Neque recorder, me unquam exemplum legisse in historiis de impubere secundum has leges arrogato. Neque solent, quantum sciam, ulli commentatorum ad institutiones, etiam illi, qui studium Antiquitatum Romanarum, cum jurisprudentia conjunxerunt, ad ullum exemplum provocare? Quid ergo dicemus? An putabimus, Antoninum Pium tam stupidum fuisse, ut non sentiret, neminem futurum, qui sub his conditionibus arrogare vellet? An putabimus, JCTos sub temporibus Antonini ita omni sana mente & prudentia legis-

lato-

latoria fuisse desitutos, ut non monerent principem suum de frustraneitate hujus constitutionis? Quodsi vero vidit Antoninus, neminem sub his conditionibus adrogaturum esse impuberes, cur vetus jus, nonnisi puberum arrogationem permittens, non intactum reliquit? cur novi quid constituere videri voluit. Cum tamen in effectu nihil novi constitueret. An non hoc est, indecenter publice velle ludere cum prudentia legislatoria, & totum populum irridere, aut se risui totius populi exponere velle? Vides quorsum te vertas, dubia oriri maxima. Adeoque nullum remanet medium, illa dubia evadendi, quam ut dicamus, Imperatorum Antoninum a nonnullis fuisse sollicitatum, ut ipsis permitteret arrogationem impuberum provocantibus simul ad potestatem imperatoriam emendandi mores pristinos, circa adoptiones impuberum, ob affectionem singularem, piam non solum, sed & sanctam, imo sanctissimam (l. 17. §. 1. h. l.) qua ducerentur. Sensit Imperator fraudes subesse, atque hac parte mores pristinos corrigere noluit. Ad importunas instantias aliorum, forte amicorum Imperatoris, aut quibus ipse directo negare nollet petita; atque restantium, de sanctitate affectionis supplicantium, ac ut facilius petita pro supplicantibus impetrarent, Imperatori suppeditantium, quod posset conditiones ejusmodi addere, ut omnis fraudis praesumptio excluderetur, tandem dolo hoc bono usus, constitutionem illam de arrogatione impuberum edens, atque eam sic muniens, ut revera omnis fraudulenta arrogatio impediretur, sed tamen, ut nemo ulterius vellet, hoc modo impuberes arrogare, aut ipsum ulterius de permit-tenda arrogatione impuberum interpellare. At, inquis, quanam haec divinatio est, omnibus historicis coevis, omnibus JCtis de illis circumstantiis facientibus? Sit, inquam divinatio, modo verosimilis sit, eaque tamdiu valeat, donec allata sit explicatio & resolutio dubiorum propositorum melior ac verosimilior.

Requista
hac arrog.
impuberum
sunt muta-
tioni obno-
via.

c) Rationes harum duarum assertionum sunt eviden-
tes. 1) Imperatores non sibi leges ferunt in negotiis mere
civilibus sed subditis. 2) Imperatores intuitu legum tali-
um, nec intentionem censentur habuisse, obligandi successo-
res, in quos nulla potestas ipsis competit, nec si habuissent, po-
tuissent eos obligare, ne ejusmodi leges tollerent. 3) Qui
potest legem tollere, potest etiam circa leges dispensare.
4) Successores repotentes leges antecessorum, eo ipso po-
testatem has leges tollendi, aut circa actus in legibus com-
prehensos dispensandi sibi ipsis non magis censentur ade-
misse, quam si novas leges ipsi tulissent.

§. XIX.

An natura-
les & spurii
arrogari pos-
sunt?

Arrogabantur etiam olim filii naturales & spu-
rii. Post legitimationem inventam hoc cessavit, &
tum saltem is, qui filius natura non est, per adoptio-
nem filius efficitur.

Legitima-
tione inven-
ta non am-
plius.

*L. 6. in fine. C. de natural. liber. l. 7. C. eod. Nov. 89. c. 7.
& 9. Nov. 74. c. 3.* Vide quæ latius de hac materia disserui.
de Usu Pr. Inst. de liber. legitimat. c. 1. §. 12. In adoptione in
specie sic dicta hic casus non erat dabilis, quia naturales &
spurii non sunt in patris potestate, ergo consensu patris
non poterat ea potestas, quam non habebat, transferri in
alios.

§. XX.

An emanci-
pati?

Contra id ad Imperatorum tempora referre
mallet, quod Ulpianus dicit: emancipatum filium
in potestatem honeste reverti non posse, nisi adoptio-
ne, a) si modo Ulpianus intelligendus est, de arropa-
tione à patre iterum facta. b)

Vix in Re-
publ. libera,

a) Nam in Republica libera vix credo ejusmodi varia-
tionem & inconstantiam voluntatis paternæ, modo filium
eman-

emancipantis, modo iterum populum implorantis, ut in solatium ipsi liceat filium rursus arrogare, (nam adoptio in specie sic dicta ad hunc casum non pertinet) Pontifices fuisse admissuros.

b) Ita quidem explicant Ulpianum Glossa & Feltmanus. Sed tamen verba Ulpiani etiam aliter exponi possunt. Explicatio l. 12. h. t.
Sic enim ait *l. 12. h. t. Qui liberatus est patria potestate, is postea in potestatem honeste reverti non potest, nisi adoptione.* Igitur potuit etiam respicere ad arrogationem extranei. Quanquam de toto negotio cum nemine litigare velim, cum credam, casum ejusmodi vix fuisse dabilem, etiam sub Imperatoribus, certe non succurrit exemplum ejusmodi adoptionis. Nec Ulpianus hoc dicit, quod talis adoptio facta fuerit, sed quod fieri possit, si ejusmodi casus occurrat.

§. XXI.

Ratione loci id quoque sub Imperatoribus mutatum, quod olim Romæ solum fieret arrogatio, a) sub Imperatoribus vero, ubicunque Imperatores essent. b) Arrogatio sub Imperatoribus alibi quam Romæ facta. Probationes.

a) Ulpianus *supra §. 2. lit. a.* Quia scilicet comitia facta Romæ habebantur.

b) Ita adoptio Aureliani à Crinito coram Valeriano Imperatore, cujus supra mentionem feci §. 12. *lit. e.* facta fuit, cum confedisset Valerianus in thermis apud Byzantium. Vopiscus *in Aureliano cap. 13.*

§. XXII.

Id vero accidit soli arrogationi ex natura rei, a) Liberi arrogati sunt nepotes avo arrogatori. ut si quis arrogaretur, qui liberos habet in potestate, etiam liberi transeant in potestatem arrogatoris. b) Cur hoc sit proprium arrogationis?

a) Nam in adoptione stricte dicta casus non est dabilis, ut filius qui in aliena potestate est, suos liberos habeat in potestate. Et ita intelligendus est Tribonianus §. *ii. hic.* *Illud proprium est adoptionis illius, que per sacrum oraculum fit, quod is qui liberos &c.* Non, quasi in adoptione stricte dicta

dicta diversum quid obtineat, & liberi adoptati non transeant in adoptantis potestatem. Sic Ulpianus in *fragmento tit. 8. Si Paterfamilie se adrogandum dederit, liberi quoque ejus, quasi nepotes in potestate sunt adrogatoris*. Item Cajus l. 2. §. 2. *hic*. Hoc vero proprium est ejus adoptionis, que per principem fit. Paulo obscurius Anianus in *instit. Caji lib. 1. tit. 2. §. 4.* Si quis vero filios habens se dederit adoptandum, non solum ipse in patris adoptivi potestatem redigitur, sed & filii ejus, si tamen avum paternum non habuerint, in adoptivi patris transeunt potestatem, tanquam nepotes. Patet, quod Anianus d. l. 2. §. 2. ff. h. t. præ oculis habuerit, sed inconvenienter locutus est. Si verba illa, si tamen avum paternum non habuerint, omisisset, diceremus, eum voce adoptionis hic in significato laxiori usum esse, pro arrogatione, quod & Cicero & alii faciunt, nunc vero cum illam limitationem addiderit, si avum paternum non habeant, secundum regulas bonæ interpretationis non potest aliter intelligi, quam quod putaverit, nepotum qui avum paternum habent, patrem sub avi potestate existentem posse se in adoptionem alteri dare. Quapropter non sine causa notavit Anianus Oiselius ad d. tit. 8. *Inst. Caji p. 88.* Cæterum ad verba per sacrum oraculum bene notat Franc. Balduinus. *Simplicius & modestus dixerat Cajus, per principem. Sed nescio, quomodo ipsi principes de se loqui nesciunt, nisi gloriose suam majestatem exehant supra humanam conditionem, cum non erubescunt, sua responsa vel rescripta comparare Deorum oraculis.* Interim radix mali hic non quaerenda in ipsis principibus, sed in consiliariis adulatoribus. Unde optandum, ut principes quotidie legant Plutarchi tractatum, quomodo adulator ab amico internosci debeat

Sacrum oraculum.

Exempla ejusmodi arrogationum.

b) Sic etenim, ita pergit Tribonianus d. §. 11. *Divus Augustus non ante Tiberium adoptavit, quam is Germanicum adoptasset, ut protinus adoptione facta inciperet Germanicus Augusti nepos esse.* Adde Sueton. in *Augusto c. 65. in Tiberio c. 17. & in Calig. c. 4.* Dionem Cassium *Lib. 55. p. m. 555.* Sic Hadria-

Hadrianus Antoninum Pium ea lege in adoptionem legit, ut sibi Marcum Pium adoptaret, ita tamen, ut & Marcus sibi Lucium Commodum adoptaret. Capitolinus *in Antonino Philosopho cap. 5.*

§. XXIII.

Illud utriusque adoptionis commune est, ut quis possit alium etiam in locum nepotis vel pronepotis adoptare & tam filium alienum in locum nepotis, quam nepotem alienum in locum filii. *a)* Respicenda enim hic magis est ætas patris adoptantis, quam patris qui in adoptionem dat. *b)*

a) §. 5. & 6. b. T.

b) Sed quaritur, quot annis præcedere debeat avus nepotem aut pronepotem adoptatum. Si ex regula §. 4. res esset decidenda, ut nempe octodecim annis pater adoptans filium præcedere deberet, dicendum foret, duplicari aut triplicari hoc tempus debere ita, ut avus nepotem deberet præcedere 36. annis, pronepotem annis 54. Id vero ab Imperatoribus ipsis non fuit observatum. Nam teste Capitolino, cum Hadrianus Antoninum Pium in locum filii; Marcum Antoninum Philosophum in locum nepotis mediante Antonino, & Lucium Commodum in locum pronepotis, mediante Marco adoptaret, Marcus saltem octodecim annos natus erat. Capitolinus *d. c. 5.* Et jam supra notavimus *ad §. 15.* Imperatores potuisse ejusmodi defectus etiam in adoptione strictè dicta commissos rescripto emendare.

*Adoptiones
in locum nepotis vel pronepotis.*

Quot annis pater adoptans præcedere debuerit nepotem vel pronepotem.

§. XXIV.

Porro si quis alterum in locum nepotis adoptaret, non necesse erat, ut filium non haberet, sed poterat etiam adoptare tanquam ex filio vivente natum, *a)* ita tamen, ut tum filius in adoptionem consentiret, ne videlicet ipsi invito agnasceretur suus heres. *b)*

Quod duobus modis fieri poterat.

a) Poterat

Quatenus
fili consen-
sus hic ne-
cessarius,

a) Pomponius *L. 43. hic.*
b) Quod si tamen filius non consensisset non propter-
ea irrita erat adoptio, sed saltem nullum effectum habebat
intuitu filii, ita ut avo mortuo nepos non esset in potestate
filii. Paulus, *l. 11. hic.*

§. XXV.

Effectus ado-
ptionis utri-
usque,

Effectus primarius utriusque adoptionis usque
ad tempora Justiniani erat, ut adoptans acquireret pa-
triam potestatem in filium adoptatum, & ut filius
adoptatus transfiret in alienam familiam, & jura filio-
rum familias acciperet.

Probatio-
nes,

Prius probatur ex *pr. §. 2. & §. h. t.* in tantum, ut etiam
filium adoptatum posset iterum alii in adoptionem dare,
d. §. 8. Quod posterius attinet, docebunt loca Ciceronis *si-
pra §. 4. l. b. c. item §. 7. l. b. & Vopisci §. 12. l. c.* descric-
pta, consecutos esse filios adoptatos hereditates nominis,
pecuniæ, (scilicet bonorum,) & sacrorum, id est, ut nomen pa-
tris adoptantis assumerent, ei in bonis succederent, & de ju-
ribus sacrorum participarent. Habebant enim Romani cives
privata etiam sacra singulis familiis vel gentibus propria.
Hæc autem sacra patres familias pro arbitratu suo privata
religione sibi constituiebant, quare, ut, qui emancipabantur
à patre, iidem à sacris etiam paternis dimittebantur, ita, qui
adoptabantur, sacris iis, quæ pater adoptivus colebat, obstrin-
gebantur. Dicitur autem *hereditas sacrorum*, quia sacra
grave hereditatis onus erant, obligabantur enim sacris heredes,
& qui tantundem cepissent, atque heres aut qui usu plu-
rimum cepissent de bonis ejus, qui esset mortuus. Cicero
Lib. II. de Legib. Vide pluribus Carol. Sigonius *de antiquo jure
civ. Rom. lib. 1. cap. 8.*

Hereditas
sacrorum,

§. XXVI.

Justinianus
solit adoptio-
nem extra-
nearum sine

Justinianus uti pronus fuit ad corrigenda jura
vetera, sæpe etiam sine justa causa, a) ita & in doctri-
na de adoptione jussit, ut adoptatus ab extraneo non
tran-

transiret in alienam familiam, sed nihil nisi jus succedendi ab intestato consequeretur b) motus ratione parum sufficiente, c) aut quæ convenientiore modo tolli potuisset, nec sentiens, hoc pacto totam speciem adoptionis extraneorum tolli. d) Neque enim e) persuadent rationes eorum, qui putant hanc fuisse mentem Justiniani ut, filio ab extraneo adoptato jura successione intuitu patris naturalis saltem manerent integra. f)

a) Uti pene totæ Institutiones & leges quæ ab ipso Justiniano conditæ sunt, id sufficienter docent, ita jam ejus rei specimina dedi in *Dissert. de Us. Pr. dist. Hom. in ingen. & liber. c. 1. §. 31. 32.* de sublata à Justiniano differentia inter liberos varia genera, item inter ingenuos & libertinos, in *Dissert. de U. P. doct. de impedimentis manumiss. cap. 1. §. 39. seq.* de infeliciter emendata Lege Ælia Sentia, minoribus manumissionem servorum non sine certis conditionibus concedente & cap. 3. §. 14 de parum prudenti abrogatione Legis Fusæ Caniniæ, denique in *Dissert. de Us. Practica Doctrina Instit. de Legit. liber. c. 1. §. 9. & 11.* de variis Justiniani Constitutionibus circa legitimationem per subsequens matrimonium.

b) Probatur hoc ex l. 10, C. h. t. in princ. verbis: *Omnia igitur maneat integra jura, sive ad inofficiosi querelam, sive ad alias omnes successiones, sive ab intestato, sive ex testamento, quæ liberis deferuntur, ut ipse possit & prodesse patri naturali, & ab eo naturalia debita percipere.* Item ex verbis statim sequentibus: *Maneat stabile jus patris adoptivi.* Item ex verbis §. 1. *Permaneant in f. cris patris naturalis, quasi imaginaria quædam & nova affectione ei acquisita, non pristinae cognationis diminutione introducta.* Et in fine §. 1. *quasi extraneus ad illam familiam inveniat.* Adde §. 2. *Inst. hic* in verbis: *Nec quicquam ad patrem adoptivum transi, nec in potestate ejus est.*

F

c) Au

Rationes
dece Justini-
anum ad
illendam
adoptionem
antiquam
extraneo-
rum move-
runt.

c) Audiamus ipsum Justinianum d. l. 10. pr. *Cum in adoptivis filiis, qui filii familias constituti a patribus naturalibus, aliis in adoptionem dantur, antiqua sapientia incidit quaedam dubitatio, scilicet oporteret talem filium, qui prateritus à naturali patre fuerat, habere contra ejus testamentum de inefficacioso actionem (quam Papinianus quidem negat, Paulus autem sine effectu derelinquit, Marcianus vero distinguit, ne ex hac causa utriusque patris perderet successionem, naturalis quidem, voluntate ejus circumventus, adoptivus, propter egestatem quam sibi habebat) & iterum aliud vitium erat exortum. Si enim post patris naturalis obitum, pater adoptivus per emancipationis modum, jus adoptionis dissolvisset, nulla spes ei remanebat. Neque enim contra patris naturalis voluntatem, quia mortis ejus tempore in aliena fuerit familia constitutus; neque contra adoptivum patrem, quia per emancipationem eus familia exemptus est. Ideo talem dubitationem rescantes, & tale vitium corrigentes sancimus, per adoptionem quidem jura patris naturalis minime dissolvi, sed ita eum permanere, quasi non fuisset in alienam familiam translatus. Cum enim tanta fragilitas est adoptionis, ut possit in ipso die & filius fieri & extraneus per emancipationem inveniri; quis patiatur jura patris naturalis nexu divino copulata ludibrio defraudari? cum in hoc casu & contradijendi filio ex Jure veteri detur licentia, & invitus ad aliam non cogitur transire familiam. Hic primo dubium est quid occasionem dederit Justiniano ad hanc juris emendationem. Nam in quo dissenserint Papinianus, Paulus, Marcianus summam quidem explicat Justinianus, sed non distinde proponit. Doctissimus Crus Fr. Balduinus Justiniani lib. 2. p. 147. hunc putat subintelligi casum. Olim Praetor filium, qui adoptione transferat, in alterius familiam & potestatem, si de prioris patris naturalis successione quereretur, non admittit ad bonorum possessionem unde liberi, sed ei bene dabat; unde cognati L. 1. §. 2. Unde cogn. & §. admonendi Inst. de hered. quæ ab intest. Non enim inter ejus liberos amplius numerabatur, qui alium jam patrem habebat, sed natu-*

¶ Earum
obscuritas.

Explicatio
Francisci
Balduini.

naturalis tamen cognationis reliquias ut Justinianus hic vocat, retinebat. Si autem non habebat, ut non habebat, bonorum possessionem unde liberi, recte dixisse videtur Papinianus non habuisse bonorum possessionem contra tabulas. Quinimo, cum pater filium emancipasset, & se alicui dedisset in adoptionem, Julianus scripsit, filio non dari hanc bonorum possessionem, quia in alia familia esset pater, in alia filius. Marcellus tamen contra scripsit: nempe iniquum hoc esse, cum filius non datur in adoptionem, sed pater se dat, neque ullum ullum patrem filio assignat & hanc Marcelli sententiam non esse sine ratione ait Ulpianus l. 17. de bon. pos. contr. tab. & alibi simpliciter eam sequi videtur l. 3. §. si pater, de bon. poss. contr. tab. Quid ergo si hic filius datus esset in adoptionem? Certo & Marcellus cum Papiniano sentire eam bonorum possessionem tunc non dari, & Ulpianus suffragari videtur. Sed alios Jctos reclamasse Justinianus significat, cum prospiceret periculum, quod antea dixi. Quid noster Justinianus? &c. Verum si dicendum quod res est, Balduinus fere obscurior est ipso Justiniano. Id certe constat, ex Justiniano, eum id voluisse: Dissensisse olim Jctos circa questionem: An filius ab extraneo adoptatus, & a patre naturali exheredatus habeat querelam inofficiosi? sed quibus ex causis Jcti hic dissenserint, & quanam eorum sententia hic fuerit, id obscurum. Neque enim dicitur, cur Papinianus questionem negaverit; neque clarum est, quid velit, dum ait, Paulum sine effectu questionem reliquisse; Neque distinctio Marciani est explicata, nisi quod verba sequentia conjecturam faciant, Marcianum distinxisse, utrum damnum sentiret ex patris naturalis exheredatione aut prateritione, filius in adoptionem datus, v. g. si pater adoptans non haberet bona quæ adoptato relinqueret; utrum non sentiret, sed à patre adoptante magnam bonorum copiam ab intestato vel ex testamento relictam jam acceperit, ita ut priore casu filio adoptato querelam inofficiosi concederet, posteriore negaret. At Balduinus a bonorum possessione unde liberi, ad bonorum possessionem contra tabulas, & ab hac ad querelam

Et dubii Ju-
xis

Sententia
quarta JC-
torum de
præteritio-
ne libero-
rum in ado-
ptionem da-
torum.

(2) Insu-
sientia

lam inofficiosi in casu affini quidem sed tamen diver-
so à nostro argumento, dissentum illorum JCtorum expo-
nere satagit. Sed an ac rem tetigerit subsisto. Equidem
quod dicit Balduinus, eum, cui Prætor non dederit bonorum
possessionem unde liberi, ei etiam datam non fuisse bonorum
possessionem contra tabulas, & per consequens neque que-
relam inofficiosi, id qua ratione à clarissimo JCto fuerit
assertum non video. Scilicet suo loco, quando de
bonorum possessionibus & querela inofficiosi erit agen-
dum, dispiciemus, utrum universaliter à denegata vel
cessante bonorum possessione unde liberi, ad cessationem
bonorum possessionis contra tabulas, & à non competen-
te bonorum possessione contra tabulas ad cessationem que-
relæ inofficiosi testamenti argumentari liceat. Id saltem
hinc observemus. Quæcunque etiam in illis quæstionibus
Papiniani, Pauli & Marcelli sententia fuerit, omisit Justinia-
nus sententiam quartam eorum JCtorum, qui in eo casu,
ubi pater naturalis filium extraneo in adoptionem datum,
in testamento præterierat, filio præterito querelam inoffi-
ciosi concesserunt, salvo in reliquis Jure adoptionis. Per-
tinet huc illustre exemplum ex Valerio Maximo jam supra
adductum, §. 9. lit. b. & latius eam doctrinam deduxit Petrus
Ærodius *rer. jud. lib. 3. tit. 14. c. 1.* Quare non opus habuit
Justinianus, ut etiam si aliqua iniquitas sub sententiis Papi-
niani, Pauli & Marcelli latuisset, propterea effectum reliquum
adoptionis ab extraneo factæ sustulisset, sed poterat forte
magis prudenter, judicium illud centumvirale secutus, sta-
tuere, ut parentes tenerentur liberos etiam in adoptionem
datos, instituere heredes, aut non nisi ex justa causa exhereda-
re, salva de coetereo adoptione extraneorum quoad reliquos
effectus Neque rationes Justiniani hanc ejus dispositionem
suadebant. Quod enim initio memorat, filium a patre in adop-
tionem datum homini egeno & a patre præteritum fuisse a
patre circumventum & cum recta ratione non ubique conve-
nit, cum & pater egenus sapius plus possit prodesse liberis
bona

bona educatione, quam dives prudentia educandi destitutus, & cum principio juris Romani pugnat, secundum quod vel ideo in adoptione stricte dicta non requirebatur causæ cognitio, quod pater præsumeretur filio in adoptionem dato optime prospicere voluisse, per ea quæ jam supra §. 10. *lit. c.* adducta sunt. Et ipse Justinianus *d. l. 10. C. h. t. pr.* in verbis subsequenter fatetur, in adoptione ab aliquo ascendentium facta nullius circumventionis suspicionem adesse: Cur non etiam in adoptione extranei id procederet. Aut si hic suspicax fuisset Justinianus, cur non iussit debere hic adoptionem non aliter fieri, quam cum causæ cognitione? Porro, quæ immiscet Justinianus hic de filio ab extraneo adoptato & altero die emancipato, & hoc modo ludibrio exposito jure filii adoptati aut patris naturalis, videntur quidem peccata esse ex fraudulenta adoptione Clodii de qua supra §. 7. *lit. b.* actum. Sed non sensit, istud ludibrium in hac emancipatione Clodii factum a Cicerone non ideo notari, quod per talem emancipationem damnum aliquod allatum fuerit Clodio, sed potius, quod ludibrio habiti fuerint Pontifices maximi, & totus populus, per fictionem ac si Fontejus in solatium orbitatis Clodium arrogaret, quem tamen altero die volentem rursus emanciparet. Imo illa ipsa observatio, quam statim hic immiscet ipse Justinianus, quod filius adoptatus emancipationi ejusmodi subitanæ potuerit contradicere, nec cogere in ipsam adoptionem extranei consentire, potius ipsi Justiniano repugnat, quam ut ejus intentioni proficit. Sed hæc rationes omnes hæcenus rejectas optime se habere, sufficere illa possent ad sententiam Papiniani, Pauli & Marcelli rejiciendam, & ad amplectendam sententiam centumviralem modo memoratam; nulla vero necessitas adigebat Justinianum, ut propterea effectus omnes hæcenus usitatos hujus adoptionis tolleret. Ut illud taceam: Casus illos, de quibus litigabant Icri, de damno filio per adoptionem extranei & præteritionem patris naturalis dato, fuisse rariores, & vix semel aut bis contigisse, de quibus alias

leges fieri non solent, sed adoptiones filiorum alienorum cum effectu consero erant satis frequentes: Iniquitas raro acci- dens poterit quidem exceptioni à regula locum dare, sed ut propterea tota regula tollatur, id cum regulis prudentiæ pa- rum convenit.

Justinianum
ita præter
intentionem
sustulisse
adoptionem
extraneo-
rum.

d) Verum est, & tota *lex 10.* docet, Justinianum ne-
quaquam intendisse, ut tolleret adoptionem extraneorum,
sed sustulit saltem effectus, relicto illo unico, ut filius ejusmo-
di adoptatus posset patri adoptanti ab intestato succedere.
Sed hic maxime agnoscere licet, quod ministri Justiniani
prudentia legislatoria caruerint, quod hoc modo præter in-
tentionem sustulerint ipsam adoptionem. Omnes homi-
num actiones fiunt propter certos fines. Finis adoptionis
omnis intuitu patrum adoptantium erat acquisitio patriæ
potestatis. An ergo ignorabant ministri Justiniani, cessante
fine cessare actionem? Quis enim post hanc Justiniani con-
stitutionem tam stolidus fuisset, aut, (ne fœminas adoptan-
tes nobis objicias) tam fœmineus, ut adoptionem ad acquir-
endam patriam potestatem inventam, frustra adhiberet.
Nec est, quod nobis objicias constitutionem Antonini Pij de
arrogatione impuberum. Nam ad hanc objectionem jam
respondimus supra §. 18. lit. b.

Similis ob-
securitas circa
§. 3. l. ult. C.
h. t.

e) Est & alius nodus in ejusd. l. 10. C. h. t. §. 3. *Quæ au-
tem de aliis adoptivis diximus*, inquit Justinianus, *hæc sancimus etiam de his, qui ex Sabiniano & Cto ex tribus maribus fuerunt ab extraneo adoptati.* Quid hic est *Senatus Consultum Sabinianum*? quid est adoptio *ex tribus maribus*? Meminit utrius-
que §. 14. *Inst. de hered. quæ ab intestato.* Sed & ibi res æque
obscura. Unde & Theophilus ad d. §. 14. verba illa *ex tri-
bus maribus*, non intelligens, græcis literis eadem repetiit
sine sensu. Alciatus lib. 4. parerg. c. 3. legit, *tribus manibus*,
quod ex patris naturalis manu in fiduciariam manum tradere-
tur filius, qui deinde in manu patris adoptivi & potestatem
daretur. Rævardus cap. 6. de auro. prud. in fine vult, legen-
dum esse *ex tribus mancipationibus*, & putat vulgatam lectionem

or-

ortam esse, quod per notas scriptum fuerit TRIB. MA. Accursius *ad d. l. 8. C. S. 3.* putavit, tres parentes inter se certasse de filio in adoptionem dando, vel de aliquo adoptando. Rejctis his tribus explanationibus Dionysius Gothofredus *ad d. §. 3. l. 8.* arbitratur, hic agi de ejus privilegio qui tres mares filios susceperit *l. 122. C. Theod. de decur.* ut uno eorum fertur dato curiæ liberaretur, vel, ut uni in adoptionem dato quarta omnium bonorum adoptatoris ex Scto Sabiniano deferretur, sicuti impuberi arrogato ex Constitutione Antonini. Vide etiam Cujacium *ad d. l. ult. C. h. t.* & Vinnium *ad d. §. 14. Inst. de hered. qua ab intest.* Sed hanc quidem literam non facio meam. Elige ex his sententiis, cui dicas: tu mihi sola places.

f) Senferunt Antonius Matthæi in not. *ad §. 2. hic* Antonii Matthæi & Wissenbachii doctrina respicitur. Wissenbachius *disp. 4. ad Pandect. §. 31.* pondera rationum hætenus allatarum *lit. c.* contra decisionem Justiniani, atque adeo, ut ministros Justiniani ab imprudentia liberarent, iis que succurrerent, dixerunt, reliqua potestatis jura patri extraneo fuisse ab Imperatore relicta, & saltem in eum patris naturalis salva esse voluisse Justinianum filio adoptato jura successionis. Quem in finem provocarunt ad verba *d. l. 10. C. in princ. adoptatum ab extraneo ita permanere, quasi non fuisset in alienam familiam translatus.* Fingitur ergo, inquit, non transiisse, revera transit. Sed quemadmodum hanc sententiam prolixè refutarunt Huberus in *Disputat. fundam. Disp. 15. §. 7. 8. 9.* Et Felmannus *ad l. 2. pr. ff. h. t. num. 5.* ita non opus est ut verbum addamus, post probationes supra *lit. b.* exhibitas.

§. XXVII.

Sustulit etiam Justinianus solemnitates emancipationum in adoptionibus, a) Cui usui? Annon enim jam antea erant sublata? b) An ut adoptiones extraneorum inviridi retineret observantia? Nec hoc verosimile c)

a) b)

a) *l. ult. C. de adoptione.*

Quæ tamen
jam ante
erant sub-
latæ,

b) Probavimus supra §. 13. *lit. b.* formulas omnes a Theodosio juniore jam fuisse sublatas. Et de formulis Arrogationum nullum est dubium. Vide Fr. Balduinum *lib. 3. Justiniani p. 270.* qui tamen putat, adoptionis antiquæ solennia diutius durasse. Quod hæcienus admitti potest, quod diutius duraverint quam solennes formulæ arrogationum, sed quod ad tempora Justiniani usque duraverint nec ipse Balduinus credidit, qui *d. l. p. 271.* recte notat, Tribonianum, quod cum hæc fabula ejus tempore agi desisset, non debuisse Pandectis adscribere multa, quæ ex ea descendunt, qua de re suo loco, de usu tituli Institutionum quibus modus jus patriæ potestatis solvitur, plura dicendi se occasio offerret. Quemadmodum autem recte concludit ibidem Balduinus *p. 272.* quod multis sentibus & spinis liberata fuerit Juris prudentia, nisi earum tribulos & aculeos Tribonianus Pandectis asperisset; ita hæc imprudentia potest afferri, pro vera causa *hujus l. ult.* nisi constaret, Pandectas post eam fuisse recognitas & editas. Vide eundem, Balduinum *lib. 4. ab initio p. 331.*

Alia exeu-
tio Impera-
toris rejecta.

c) Quod si enim supponamus, nondum sublata fuisse veteris adoptionis ceremoniam, eo tempore, cum ederetur constitutio Justiniani, de qua §. *preced.* egimus, (quod idem Balduinus asserit *d. lib. 2. p. 147.* & inde repetitum fuit *in notis ad Instit. h. t. p. 50.* jam vero correctum in nota precedente) dici forte posset, hanc ceremoniam ternæ manumissionis in adoptione etiam extraneorum, significasse, adoptionem non fieri sine capitis diminutione & in alienam familiam transiitione quadam, atque adeo post illam de adoptione extraneorum latam a Justiniano Constitutionem Imperatorem facile prævidisse, neminem futurum, qui uti vellet ceremoniam id significantem, quod tamen ex Constitutione Justiniani amplius significare non poterat; adeoque postea constitutione hac *Legis ult.* omnes adoptionis ceremonias sustulisse. Sed tamen nec hæc exculatio multum adju-

12.

adju-

adjuvare possēt Imperatorem, cum ista abrogatio ceremoniarum vix eum effectum habere potuisset, ut adoptio extraneorum iterum in usum veniret, per rationes §. *praced. lit. d.* expositas,

§. XXIX.

Addunt alii tertium modum adoptandi Romanis usitatum, scilicet per testamentum, a) sed hæc adoptio non nisi improprie dicta est, ad nos non pertinens, ut qui agimus de adoptione quatenus est modus constituendæ patriæ potestatis. b)

a) Giphanius in *Comment. ad pr. Inst. h. 1.* Ita Augustus Liviam adoptavit *Tac. Lib. 5. ann. in pr. & Lib. 1. Cap. 8.* Ita Galba adoptatus a noverca sua Livii nomen & Ocellæ cognomen assumpsit, *Svetonius in Galbac. 4.* Ita alii plures fecerunt quorum exempla vide collecta a *Briffonio Antiq. Rom. lib. 7. p. 601. seq.* Adde *Cujacium Lib. 7. Observ. 7. & Huberum, Dissert. Fundam. 15. §. 3. & part 1. Digress. lib. 2. cap. 23. §. 2.* Intentio testatorum erat, ut adoptati hoc modo nomen testatoris assumerent, quanquam hæc intentio eorum sæpe effectum destitueretur, cum non cogere tur ille, cui sub conditione nominis assumendi aliquid in testamento relictum esset, ut hanc conditionem adimpleret *L. 69. §. 10. ad. SC. Trebell.* Sic Tiberius a Gallo Senatore testamento adoptatus hereditate adita mox nomine abstinuit. *Sveton. in Tiber. cap. 6.*

b) At vero adoptio per testamentum effectum patriæ potestatis tribuere non potuit, cum testamentum non nisi post mortem testatoris valeat. Ridiculum autem foret, filium in potestate habiturum eo tempore hominem, quo non sit amplius exiturus. Imo, quis non absurdum fatebitur, maritum uxori patrem fieri. At Augustus Liviam conjugem testamento adoptavit, ut modo diximus. *Huberus d. §. 2. Cujacius d. l.* sed adde tamen quoad exemplum Livie Lipsium in *notis ad Taciti loca modo citata.*

G

§. XXIX,

§. XXIX.

*Veni per
h. v. p. m. m.*

Quin & quartus modus adoptandi apud Romanos recensetur, per baptismum. *a)* Sed præterquam, quod hic modus adoptionis nomine non veniret, nisi in seculis infimæ latinitatis, *b)* nihil præterea juris tribuebat, neque adoptanti neque adopto, sed saltem erat impedimento nuptiis. *c)*

Probationes.

a) Giphanius *d. l.*
b) Provocat equidem Giphanius ad *l. 26. C. de nupt.* Sed ibi quidem adoptionis vocabulum non adhibetur. Meminit ejus Dufresnius in Glossario voce *adoptio*, & Monachos qui hunc loquendi modum introduxerunt citat. Post quæ tempora Patrinus seu susceptor patris spiritualis seu adoptivi, baptizatus filii adoptivi nomine appellabatur.
c) *d. l. 26. C.*

CAP. II.

Usus Practicus, Juris Romani in
foris Germaniæ.

§. I.

*Varia opini-
ones de usu
adoptionum
in Germaniâ.*

Mire in quæstione de usu adoptionum in foris Germanorum inter se dissentiunt Dd. *a)* Aliis de sætutine abrogatam adoptionem asserentibus, *b)* aliis inter arrogationem & adoptionem distinguentibus, *c)* aliis aliquem sed rarum & non magnum usum adoptionum concedentibus, *d)* aliis denique adoptionum perpetuum usum apud Germanos & viridem per omnia secula observantiam adstruentibus. *e)*

a) In

a) Diligentia Kulpifii hic multum debemus, qui in Commend. differtatio Kulpifii, dissertatione de adoptionibus & emancipationibus principum Anno 1686. Argentorati habita plurima ad hoc caput scientia collegit, quamvis a nobis dissentiat.

b) In tantum, referente Kulpifio §. 1. 2. p. 2. ut, etiamsi Autores usu non negantes, velimus, non tamen uti iisdem amplius possumus propter generalem istam abrogationem; quam sententiam tribuit Gus. delino de I. Noviss. lib. 1. c. 13. Vinnio ad pr. instit. de adopt. Petro Greg. Tholosano Synagm. lib. 1. c. 6. Grænewegenio de LL. abrog. ad pr. Inst. Tit. C. de adopt. qui insuper Grotium, Christinæum, Imbertum, Autumnum aliosque testes profecit.

c) Ita scilicet, ut dicant, arrogationem plane desuisse, Distinguen. res inter adoptionem & arrogati. enem. adoptionem vero quadamtenus in usu esse, quam sententiam tribuit Reinhardo diff. jur. civ. & Saxon. part. 1. diff. 51. Ra- tionem assertionis suæ Reinhardus in eo posuit, quod arrogatio ex Principis autoritate hodie ab aula recesserit, & sic non observetur, adoptio vero coram Magistratu fundetur in jure Saxonico Landr. lib. 2. art. 30. Wer jemand erbe zusagt/ nicht von Sippehalber/ sondern von der Gabe des Gelübds wegen/ das soll man halten vor Unrecht/ und nicht glauben/ man mag dann bezeugen/ daß das Gelübde vor Verichte bestätiget sey.

d) In horum Classe refert Kulpifius d. l. Giphanium Exiguum & rarum usum concedentes ad l. 2. C. de adopt. Habnium ad Wesenbec. h. t. num. 6. Besol dum Thef. Pract. voce Einkindschafft/ Eckoltum ad Pand. de adopt. §. 10. qui simul asserant, in locum adoptionis moribus nostris unionem prolium introductam, illique similem esse, Contra alii usum unionis prolium in praxi æque rarum esse dicunt, quam ipsius adoptionis ut B. Stryckius in usu Moderno ad h. t. §. 0.

e) Quæ est sententia ipsius Kulpifii d. §. 1. 3. §. 7. Fundamenta ejus sunt in d. §. 3. Jus omne legitime constitutum in dubio præsumi usu esse receptum, donec probetur contrarium, & hætenus in foris Germaniæ eum qui jure Justiniano nitatur, intentionem hætenus fundatam habere. Viridem observantiam allegantes,

52 DE USU PRACTICO TITULI INSTITUTIONVM

Neque Jura semel recepta solo non usu, sed usu contrario abrogari, atque adeo toties jure adoptionum uti posse Germaniæ cives, quancunque & quoties ipsis placuerit. Addit in §. 7. in causis adoptionum apud collectores rerum judicatorum, Decisionum, Consiliorum, Responsorum, infinita adoptionum occurrere præjudicia & exempla, quem in finem & alios autores, ibidem adducit. Ubi saltem illud obiter noto, Kulpisium illam sententiam §. 3. quod Jus Justinianum præsumatur in Germania esse receptum, & quod is, qui id alleget, hactenus habeat fundatam intentionem, postea ipsum agnovisse esse falsissimam, eamque solide refutasse in Dissertatione epistolica nuper cum scholiis edita & notis ad Institutiones & Pandectas præmissa. Quæ vero immiscuit, quod cives Germani toties, quoties velint, possent uti adoptionibus, non probant observantiam, sed observabilitatem.

Monita ad
sententiam
Kulpisii.

§. II.

Antequam meam dicam sententiam ante omnia distinguendum est inter adoptionem propriam & impropriam. a) Porro in usu esse etiam dupliciter dicitur, ita ut vel denotet frequentem & viridem observantiam, vel observabilitatem saltem & rariorem usum. b)

Distinctio
varia signi-
ficationis in
voce adoptio-
nis & in
phrasi, in usu
esse.

Adoptio
propria vel
impropria.
Illa hujus
loci.

a) Adoptionem propriam voco, quæ est modus constituendæ patriæ potestatis, & quidem Romanæ, ut de qua proprie hic est sermo. Impropriam, quæ vel, denotat assumptionem cujusvis hominis, cujuscunque finis gratia, ut si quis assumatur, vel adoptetur in heredem, vel denotat assumptionem alterius in locum filii, quicumque demum & hujus adoptionis finis sit, sive ut adoptatus simul sit in potestate adoptantis, quatenus est juris gentium, sive ut ei succedat in bonis, sive ut ejus nomen assumat, sive ut adoptanti alimentera præstet,

b) Sol-

b) Solliciti sumus potissimum de viridi observantia. Distinctio observantia & observabilitatis. Illa huc pertinet. Observabilitas autem observantiam non magis probat, ac potentia actum. Interim, quod observabilitatem attinet, ea est vel dubia vel certa. Illa, de qua disputatur, an ex rationibus iustis possit in actum deduci in foris Germaniæ, imprimis ubi conceditur, quod hætenus negotium illud, de quo agitur non fuerit in usu in foris Germaniæ. Certa est, quæ quidem in usu est, sed ita tamen, ut rariora ejus profert exempla. Quod vero potissimum solliciti sumus de viridi observantia, eam rationem damus. Quemadmodum de iis quæ semel aut bis sunt, non solent fieri leges, ita & de iis quæ semel aut bis sunt in Seculo, non adeo sollicitus est ingenuus Doctor, dum juventutem in fundamentis juris instruit. Discenda enim sunt imprimis, quæ sunt quotidiani usus. Quamvis non sint plane negligenda adultis, quæ sunt rarioris usus.

§. III.

His præmissis assero, adoptionem proprie dictam nullius esse usus in foris Germaniæ, & ne Adoptio proprie dicta nullius usus quidem observabilem, quia Germania ignorat patriam potestatem Romanam.

Totum negotium, ut vides, situm est, in quæstione Probatio. præjudiciali, an patria potestas juris Romani sit apud Germanos recepta. Quod si enim non est recepta, haud dubie in potestate privatorum non est, ut eam per adoptiones suas introducant, id est, ut singulorum adoptiones producant effectus, à moribus Germaniæ alienos. Conf. B. Strykium *in usu moderno ad b. t. §. 15.* At vero notum mihi est, plurimos, si non omnes, a me dissentire, & patriæ potestatis Romanæ usum in Germania magno conatu asserere. Sed his & eorum rationibus jam abunde satisfactum est *in Dissert. de usu Pract. Tit. Inst. de patr. potest. Cap. 2. §. 15. seq.* Unde rem actam non agam. Hoc autem præsupposito in genere non Kulpisius loquitur de improbitate. sententiam Kulpisii nobis non obstare, cum is non loquatur

tur de adoptione proprie dicta sed saltem improprie dictam in mente habuit, ut patet ex §. 10. Ubi adoptionem definit cum Theophilo, quod sit actus legitimus, naturam imitans, ad eorum, qui liberos non habent, solatium inventus. Deceptus haud dubie in eo, quod Theophilus in ea Definitione, non faciat mentionem patriæ potestatis, quam tamen cum Imperatore in *pr. h. 1.* in antecedentibus præsupposuerat. Unde etiam definitionem Theophili emendavi in *c. 1. §. 1.* Pertinet huc locus P. Ærodii *rev. Judic. lib. 2. Tit. 6. c. 1. in fin. Adoptio- nikus non utimur in Gallia, quia ibi non est patriæ potestas.*

§. IV.

Unde exclud.
adopt. per
testam. &
baptismum.
Exempla
adoptionis
per testa-
mentum. b

Explicatur
locus Caspa-
ris Lerchii.

Unde non solliciti sumus de usu adoptionis per testamentum a) & per baptismum b) apud Germanos, quia sunt adoptiones improprie. c)

a) Cujus illustre exemplum ex consiliis Marpurgensibus *Vol. I. Cons. 20.* adducit Kulpisius. §. 16. ubi iussit testator, ut adoptatus, & ejus heredes post ejus mortem nomen & insignia usurparent, & in hunc finem declar. vir, quod eum hoc ipso loco filii naturalis adoptare voluerit. Huc etiam refero locum Casparis Lerchii *de ord. equestri part. 1. n. 12.* ab eodem Kulpisio §. 6. adductum, *Dasß der Reichs freye Adel zu Erhaltung Ritterlichen Geschlechte/ Nahmen/ Schild/ Helm/ Haab und Guts/ das Mittel der Adoption sehr in Gebrauch gehabt/ indem viel tapffere Rittersmann/ wenn sie ihres Geblüts/ Schilds/ Helms und Nahmens Absterben und Untergang gesehen haben / ihre nächste Freunde oder dero Kinder zu rechten Erben angenommen/ daß wenn sie schon ihres Nahmens und Geschlechts nicht gewesen/ jedoch ihren Nahmen (wenn sie verstorben) mit Schild und Helm tragen/ auff und annehmen mögen und müssen/ darum auch ihnen die erworbenne und ererbte Güter angewiesen werden. Recte etiam notat Kulpisius §. 16. ut effectu gaudeat hæc adoptio, opus esse confirmatione Prin.*

Principis vel Caesaris. Ratio petenda ex dictis in capite præcedenti §. 28. *lit. a.*

b) De adoptione per baptismum exempla plura adducit Kulpifus §. 17. & tacite concedit, eam adoptionem a Cujacio non sine ratione fictam & imaginariam vocatam esse, neque eam in ecclesiis nostris attendi.

Exempla adoptionis per baptismum.

c) Vide quæ supra notavimus *d. c. 1. §. 28. lit. b.*

§. V.

Ex eadem ratione a) huc non spectat adoptio per arma, b) & per capillum vel per comam. c)

Item per arma & capillum.

a) Nam ipse Kulpifus in fine §. 20. fatetur, ejusmodi adoptiones esse fictas & simulatas. Adde quod illæ adoptiones inter Reges & Principes saltem fuerint in usu, & adeo magis pertineant ad jus publicum quam privatum. Et si illud sufficeret ad usum adoptionis demonstrandum, si quis alterum filii loco haberet ac eo nomine appellaret, dicendum foret, adoptionem etiam per pocula & educationem alumni, (*arg. l. 26. C. de nupt. in verb. filie loco & ibi Wissenb.*) constitui, quod tamen Jctus dicere erubesceret.

Probatio.

b) Refert ejus exemplum ex Cassiod. *lib. 4. variarum c. 2.* ubi Theodoricus Rex Gothorum missis ad Regem Herulorum equis, ensibus, clypeis & reliquis instrumentis bellicis eum in filium adoptavit. Similem in modum Justinianus Athalaricum adoptavit, referente eodem Cassiodoro *lib. 8. c. 1.*

Exempla adoptionis per arma.

c) Sic Carolus Magnus Pipinum, suum filium ad Luitprandum misit, ut ejus juxta morem capillum susciperet, qui ejus cesariem incidens ei pater effectus est, multisque eum ditatum regis muneribus genitori remisit, referente Paulo Warenfrido *de gestis Longob. lib. 6. c. 53.* vid. Kulpif. §. 19. & Giphanium *ad pr. Inst. h. 1.*

Item per capillum.

§. VI.

Adoptio vero per matrimonium a) vel est ipsa unio

Porro adoptio per matrimonium.

unio prolium, b) vel aliquid ei affine, c) & adeo inventum Germanorum, non usus juris Romani; d) si modo non plane sit ens cerebrinum, e) minimum non est in viridi observantia. f)

Cujus autor
Giphanius.

a) Primus qui adoptionis per matrimonium meminit, quod sciam, est Giphanius in Comment. ad pr. Inst. b. t. Alter inquit adoptionis modus per matrimonium, hodie nostris moribus est usuratus, quo liberi dicuntur dari in Morganaticam sive Morgengabam. Nam sepe fit, ut instrumento nuptiali pactum inseratur, quo liberi, antea suscepti ex altero duntaxat communes fiant, & velus adoptentur. Nihil amplius de hac adoptione in specie Giphanius. Imo & Kulpisius; postquam verba Giphanii descripsisset §. 19. ne verbum quidem addidit.

Est ipsa unio
prolium.

b) Si videlicet istud duntaxat in loco Giphanii referatur, ad verbum communes. Nam in unione prolium non agitur de patria potestate acquirenda, sed duntaxat de communione ratione successionis. Est tamen valde inconsiderata denominatio, quod unionem hanc Giphanius appellaverit adoptionem per matrimonium, cum tamen ipse fateatur, hoc, quicquid etiam est, adoptionis non tam venire ex matrimonio quam ex pacto, quandoque matrimonio adjecto.

Vel aliquid
ei affine.

c) Si nimirum in verbis Giphanii istud duntaxat referas ad verba præcedentia suscepti ex altero, ut sensus sit, adjici quandoque matrimonio ejusmodi pactum, ut non ab utraque parte liberi mutuo admittantur ad successionem, sed v. g. sponsus admittat saltem liberos sponsæ viduæ ex priore matrimonio ad suam successionem, aut sponsa liberos sponsi ex priore matrimonio pro liberis suis agnoscat intuitu successionis. Hic enim non proprie quidem adest unio prolium, ut quæ mutuam præsupponit liberorum communicationem ad succedendum; est tamen
ali-

aliquid affine, & ex moribus, ubi unio prolium recepta est, ortum.

d) Esse hoc inventum Germanorum fatetur ipse Gi phanius in loco *lit. a. descripto*. Non esse adoptionem Romanam exinde constat, quod communiter Pp. asserant, in Germania unionem prolium loco adoptionis obtinere. B. Stryk. *Uf. Mod. ad Pand. h. t. §. 9.* Conf. supra §. 1. *lit. d.* Loquatur pro nobis ipse Kulpisius §. 2. *p. 4.* Ceterum an in accuratioris locutionis examine sustineri possit, unionem prolium, que moribus utique nostris extra dubium suam debet originem, in locum adoptionis apud Romanos usitata velut per surrogationem aliquam introductam esse, fere addubito; Est enim utrumque Jus tale, quod simul consistit, & quanquam alicujus forte effectus similitudine conveniant, equalis nempe successiois liberis unitis hinc tributa, non minus tamen forma quam sine suo utrumque Jus maxime differt, cum satis constet, majoris tantum inter conjuges ac ipsos utriusque matrimonii liberos, concordie causa, unionem prolium fieri, non ut conjuges unientes in solatium liberorum, vel deficientium, vel degenerum, utrinque filios sibi adfiscant, quod adoptione queritur; neque ex unione ista jus familie & patrie potestatis revera profuit, aut privilegia & iura patris unientis competunt, uti praedictio Scabinorum Jenensium docet Sirauchius *Fur. Just. Ex. A. §. 23.* Ex eo que repetit Schilterus *Exerc. ad Pand. III. §. 17. ne de aliis differentius dicamus*, quas inter unionem hanc atque adoptionem occurrentes prolixè Rickius exposuit *de un. prol. c. 7. 8. 9.* Nimirum Rickius in casibus triginta unionem prolium comparavit adoptioni & in quindecim casibus discrepantiam ab eadem observavit. vid. Paul. Voet. *ad Inst. de adop. §. ult. in fin. p. 230.* Id certum est, quaestiones Juris, quae de unione prolium occurrunt, non ex Legibus Romanis, quibus plane repugnat successio per pacta, derivari posse, sed hauriendas esse ex ordinationibus peculiaribus. B. Stryk. *d. §. 9. & sequent.* Carpz. *lib. 5. Resp. 6.*

e) Scilicet non unio prolium, sed illa adoptio per ma. Forte ens
tri. rationis,

H

trimonium. De inconvenientia denominationis jam dixi
lit. a. Porro nescio, quid velit Giphanius, dum dicit, in
adoptione per matrimonium liberos dici dari in Morganaticam
seu Morgengabam. Nam Morgengaba & matrimonium ad
 Morganaticam moribus Germanicis plane aliud quam unio-
 nem vel adoptionem prolium denotat. Vide Carpz. *lib. 6.*
Resp. 6. item *Id. ad II. F. 20.*

Rara in pra-
 xis

f) Non solum in Germania inferiore, B. Stryk. *diſt.*
 §. 9. sed & ut puto, in Germania superiore, (etiamsi ordina-
 tiones politicae de ea ibidem extent,) scilicet ob conditio-
 nem variorum requisitorum, sine quibus unio prolium non
 valet, cum non solum consensus parentum & liberorum
 uniuersorum, sed & consensus cognatorum & causae cog-
 nitione, coram Magistratu requiratur. Carpz. *d. Resp. 6.* Stryk §. 10.
 Quae circumstantiae, imprimis consensus cognatorum valde
 difficilem reddunt praxin unionis prolium.

§. VII.

Ex p. 110 Ger-
 manorum de
 hereditate
 male adoptio
 facta.

Porro quamvis apud Germanos veteres & sub-
 sequentium quorundam seculorum semper in usu fue-
 rit, ut deficientibus liberis quis hereditatem aut bona
 sua in alium judicialiter transferre potuerit, a) cum
 tamen hic actus nihil fere commune habeat cum
 adoptione, nec in ipsis textibus adoptionis aut assum-
 tionis in locum filii mentio fiat, nescio qua ratione
 Icti sibi persuaderi passi fuerint, in illis textibus de
 adoptione agi. b)

Fontes hu-
 jus Juris
 Germanici.

a) Huc spectat capitulare Caroli M. *lib. 6. c. 207.* (se-
 cundum Lindenbrogium; 212. secundum Baluzium.) *Qui fi-*
lium legitimum non habuerit & alium quemlibet heredem sibi fa-
cere voluerit coram comite vel coram Rege & Scabinis, vel Misso
Dominico, qui tunc ad iustitiam faciendam in provincia fuerint
ordinati, traditionem faciar. Eodem mores repetit autor
 Speculi Saxonici *l. 2. Art. 30.* cujus locum jam supra dedi *lit.*

c. §.

c. §. 1. nisi quod hic ne mentionem quidem faciat conditionis, si quis liberos non habeat. Scilicet Germani olim, cum ignorarent testamenti factionem, transferebant jura succedendi sæpe ad alios per pacta, certis tamen requisitis adhibitis & solenni traditione judiciali.

b) Hæc tamen communis persuasio est, vide Reinhardum supra d. lit. c. citatum. Kulpisium §. 2. p. 3. B. Strykum d. l. §. 3. Schilterum Ex. 3. th. 16. aliosque plurimos, quos illi secuti sunt.

§. II X.

Quod si maxime fontes hujus erroris detegas, a) non poterit tamen non hæc adoptio inter improprias esse valde eminens, b) ut taceam, usum hujus adoptionis testamenti factione recepta sponte cessasse. c)

a) Nimirum (1) deprehenditur etiam similis lex in Codice legum Longobardicarum lib. 2. Tit. 16, (& quidem in isdem verbis uti in lib. 6, Capitul. cap. 207.) cujus rubrica est de adoptionibus. (2) Quod Glossa tam latina quam Germanica ad Speculi Saxonicum d. Artic. 30. nescio an ex illa rubrica legum Longobardicarum, an aliunde mota, nimis confidenter asseruerit, in illo textu agi de adoptione Justinianeâ. Uti vero Glossæ semper habuerunt majorem auctoritatem quam ipsi textus, tam apud Italos, quam apud Germanicos & Saxonicos, ita & hoc modo evidens error Glossæ in Speculum Saxonicum, communis opinio facta est, in tantum, ut Zobelius in ad-
 a Zobelio
 jam notata.

Presentis articuli verba citra omnem dubitationem loquuntur circa hoc, qualiter homines bonorum possessoribus se immisceant, & quibus modis ac titulis eos acquirant &c. Nusquam vero adoptionis aut arrogationis meminit textus, licet non negem, per hanc quoque legitimum in alterius bonis succedendi jus queri posse. Quare mirum esse poterat, quid moverit utriusque Glossatoris animum, ut adoptionis materiam hic cumularerint, omit-
 tentes genuinam articuli, qua ex verbis ejus manifesta est, men-

- tem ac sensum. Horum tamen sententiam ut salvemus, statua-
mus necesse est, per subauditionem id ex verbis textus nostri
- (3) Lex Ripuarii. (3) In lege Ripuariorum tit. 48. apud Baluz. p. 39.) lex similis deprehenditur, ubi adoptionis mentio fit in textu. Si quis procreationem filiorum vel filiarum, non habuerit, omnem facultatem suam, in presentia Regis, sive vir mulieri vel mulier viro seu cuiusque liber de proximis vel extraneis adoptare in hereditatem, vel adfami per scripturarum seriem seu per traditionem & testibus adhibitis, secundum legem Ripuariam licentiam habeat. (4) Libro secundo formularum Marculfi formulariz. (apud Baluz. T. 2. p. 413.) illa inscriptio legitur. Si quis extraneo homini in loco filiorum adoptaverit. Formula autem ipsa sic incipit. Dum peccatis meis facientibus diu orbatus filii, & mihi paupertas & infirmitas afficere videtur, & te, iuxta quod inter nos bene placuit atque convenis, in loco filiorum meorum visus sum adoptasse, ita ut dum advixero, victum & vestitum tam in dorso, quam in lecto seu calciamentum mihi in omnibus sufficienter impertias & procuras & omnes res meas, quasunque habere videor, tam manso, vinea, prato, peculio, seu reliqua suppellectile domus meae, salvo iure illo, me vivente in tua potestate recipere debeas &c.
- (5) In formulis solemnibus apud Lindenbrogium p. 1244. formula 58. in eundem sensum concepta, sed prolixior est. Ad-
dita tamen illa clausula: Quod si hoc non feceris (i.e. cibum, potum, vestimenta, calciamenta mihi pro necessitate mea non suppeditaveris,) ipsas res, quas tibi delegavi ad integrum perdas. (6) Denique formula sequens apud Lindenbrogium p. 1245. ita incipit. Dum orbatus sum filiiis meis, placuit, ut te illum una cum consensu patris tui cum curia publica & defensione de potestate patris naturalis descendente, & in meam potestatem venientem in locum filiorum adoptarem &c. Additur postea conditio de alimentis praestandis. Tum sequitur: Post obitum quoque meum sicut a me generatus fuisses, ita in omni hereditate mea per hanc epistolam adoptionis statim sis successurus.

b) Nara

b) Nam lex illa Longobardica & Capitularia Caroli M. <sup>Improprie-
tas hujus al-
optionis.</sup> & textus *lib. 2. Speculi Saxon. Ars. 30.* & lex Ripuaria, quos <sup>tas hujus al-
optionis.</sup> textus recensui *lit. 2. ad §. preced. & lit. a. n. 1. & 3. ad hunc §.* loquuntur de adoptione cujuscunque extranei in heredem. Quemadmodum igitur adoptare in genere dicimus omne illud, quod in locum alterius rei vel personæ accipimus; ita apud autores mediæ latinitatis *adoptare sibi in maritum* dicitur, pro nubere, *adoptare in militem* i. e. Vasallum sibi facere, vide Dufresnium in *Glossario voce adoptare*. Deinde quamvis in formulis *num. 4. §. 6.* notæ præcedentis allatis fiat expressa mentio *adoptionis in filium*, & quod hic filius *ex potestate patris naturalis descenderet* (id est exiret) & *in potestatem patris adoptantis veniret*, tamen & hoc non nisi de adoptione & patria potestate improprie dicta intelligendum esse exinde patet, quia ejusmodi filius adoptatus nil amplius præstare debet, quam alimenta necessaria adoptanti, quæ præstatio nullam patriam potestatem proprie dictam involvit. Repete dicta *§. 2. lit. a.* Illud hic obiter noto. Dufresnium ^{Dufresnium} *d. l.* non recte percepisse sententiam dictarum formularum ^{notata.} dum putavit: Adoptionem filiorum jure Francorum permissam fuisse iis qui liberos non habebant & factam fuisse traditione bonorum, *usufructu* eorum reservato. Etsi enim hæc reservatio usufructus forte admitti possit in Capitulari Caroli M. lege Longobardorum & Ripuaria, quamvis de ea expresse nihil ibi dicatur, cum homo non plane stupidus non sit traditurus omnia bona sua alteri sine ejusmodi reservatione; tamen in formulis adductis, ad quas simul provocat Dufresnius, saltem fit mentio reservatorum alimentorum necessariorum, inter quæ & usufructum, ingens est differentia.

c) Testamenti factionem apud cives Germaniæ cisrhenanæ, seu stilo Itatorum transrhenanæ ne qui- <sup>Defectus
ejus post te-
stamenti fa-
ctionem.</sup> dem tempore Speculi Saxonici collecti fuisse cognitam alibi probabitur latius. Vide interim *Selecta Feudalia p. 76. §. 97.* Postquam vero testamenti factio ibi recepta fuit, nulla amplius ratio movens aderat prospiciendi sibi per

Ej9 reliquix
inrulticis
qui Groſſe
Väter vo-
cantur.

traditionem bonorum fuorum, reservato usufructu, de here-
de, cum testamenta etiam fieri possent in ultimo vitæ mo-
mento, Interim non nego reliquias morum antiquorum
occurrere in rusticis, qui subinde adhuc hodie, cum ob fene-
ctutem non amplius apti sunt ad labores agriculturæ, liberis
suis, vel his deficientibus, extraneis, bona sua tradunt reserva-
tis sibi alimentis, & de his hodiernum dici solet: Sie sind Groſſe
Väter. Ut ex actis ad Facultatem Juridicam missis, apparuit.

§. IX.

Resurrectio-
nis novæ ar-
rogationis in
Germania
historia.

Eadem igitur ratio svadebat, non sperandam
esse resurrectionem quasi novam adoptionum ejus-
modij impropriarum *a)* multo minus arrogatio-
num *b)* in Germania, cum cessarent omnes causæ
impulsivæ, quæ Romanos ad arrogationes vel adop-
tiones introducendas moverant. *c)* Sed uti tamen
mundus exigua regitur sapientia, ita & reviviscentis
quodammodo novæ cujusdam adoptionis, vel arro-
gationis *d)* potius, historia paucis adhuc est expo-
nenda.

Adoptio te-
stam, Ger-
manis suffi-
cit.

a) Nam sufficere Germanis poterat propter hæcenus
dicta, sola adoptio testamentaria de qua actum §. 4.

Sententia
eorum qui
adoptionis
in Germania
usum esse di-
xerunt.

b) Communiter vapulat Reinhardus, quod dixerit, in
Germania adoptionum esse quidem usum, sed non arro-
gationum. vide supra §. 1. *lit. c.* & quos citat Kulpis. *d. l. p. 3.*
sed si accurate mentem ejus respicias, id videtur voluisse di-
cere: Supposita communi sententia, quod in speculo Saxo-
nico *lib. 2. art. 30. agatur de adoptionibus*, & secundum dictum
articulum coram magistratu quolibet cujuscunque hominis
adoptio fieri possit, adeoque non opus sit, multis ambagibus
adire principem, quid opus adeo erit arrogatione, quæ non
nisi per rescriptum principis fieri potest? Accedit, quod &
u nio prolium, quæ tamen videtur esse negotium æque magni
momenti, ac arrogatio posset fieri coram quocunque magi-
stra-

stratu; Ad utramque hanc rationem videtur respexisse Johannes Ernestus Noricus, dum *in addit. ad notas Vinnij §. ult. Inst. b. 1.* sic differit. *Non tamen negandum, arrogationem de jure Saxonico ab usu recessisse, cum una & eadem causa instrumentaria sit arrogationis & adoptionis speciatim dictæ, nimirum quilibet mag. stratus competens & jurisdictionem habens.*

e) Cautæ, quæ fraudulentis & simulatis vel affectatis Cause ad adoptionibus apud Romanos occasionem dabant; ut quis tribunus plebis fieret, ut notam censoriam effugeret, ut ad fortitiones provinciarum admitteretur, *vid. cap. 1. §. 7. & 8.* uti ad mores Germanorum non quadrant, ita etiam favore introductionis in aliam Rempubl. indignæ plane sunt. Acquisitio patriæ potestatis apud Germanos exulat, ut modo dictum §. 3. Nomen filii & patris, item obedientiam filialem & reverentiam paternam quis alteri dare aut acquirere potest, sive masculus sit, sive femina sola educatione & spe facta successione, sine ulla causæ cognitione vel confirmatione magistratus, aut rescripto principis. Jura sacrorum privatorum, ad quæ transibant adoptati, (per dicta *c. 1. §. 25*) apud nos non sunt in usu. Hereditatem bonorum quilibet cuilibet per testamentum transferre potest, & quemadmodum nunquam desunt hereditatæ, ita & si cultum, venerationem, munera testator ab herede caperet, poterit hæc omnia acquirere sola spe facta institutionis in testamento. Acque hæc translatio intuitu testatoris nullo oneri subjecta est, nulla sollicitudine, si forte pœnitentia postea ducatur, qua ratione & quibus cautelis adoptionem iterum tollere velit invito etiam adoptato. Sola enim cassatio testamenti sufficiet. Sed vult tamen aliquis adhuc hodie, ut quis nomen ejus, ac insignia usurpet. Sit ita, instituat eum heredem sub hac conditione, vel modo, & si timeat, ut post mortem ejus hereditatem quidem sit aditurus, sed nomen & insignia non usurpaturus, aut mox depositurus, curet, ut testamentum hoc a principe confirmetur. Per dicta *cap. 1. §. 28. lit. a & hoc capite §. 4. lit. a.* Quod si velit, ut is vivo se nomine suo & in-

in-

insignibus utatur, conveniat cum ipso, ut id faciat etiam sine confirmatione Magistratus & principis, (nam nec invitum adoptare potest, & spe succellionis eum inescet, ac si bene se gesserit. heredem in testamento instituat. Vides, quorum te veritas, nullam rationem subesse, quæ homini prudenti svadere potuerat, ut de arrogatione vel adoptione in Germaniam, observatis requisitis juris Romani, introducenda cogitasset.

Nullum hodie extat exemplum adoptionis stricte dictæ.

d) Nam nec hodie credo exemplum adoptionis stricte dictæ coram magistratu institutæ occurrit. Quæ enim memorabimus exempla, ad arrogationes pertinent. Avus paternus vel maternus contenti regulariter sunt, si nepotes consensu parentum ipsorum educationi relinquuntur; & si valde nepotes ament, poterunt facile testamento, eis prospicere. Extraneum quis adoptare velit solenniter, & cui usui, cum ne quidem apud Romanos ejus adoptionis usum post Justinianum durasse evicerim *cap. 1. §. 26. lit. d.* Non obstat formula illa vetus adducta § *preced. lit. a. n. 6.* in qua mentio fit filii familias ab extraneo adoptati. Respondeo: (1) Incertum, quis istius formulæ autor. (2) Valde dubium, hanc formulam fuisse conscriptam secundum negotium revera tum temporis occurrens, sed esse inventum alicujus, doctrina juris Romani imbuti, eum in finem, si quis forte in posterum eo casu opus sit habiturus, cum observaret, formulas ab aliis confectas (quæ etiam sunt relatæ *d. lit. a. n. 4. & 5.*) respicere adoptiones eorum, qui sui juris sunt. (3) Non omnia quæ in formulis ponuntur, vera esse probatur ex ea ipsa formula, ubi dicitur, quod filius ille ex potestate patris naturalis venerit in potestatem adoptantis, cum tamen patriam potestatem Romanorum ignoraverint semper Germani & Franci.

§. X.

Potestas confirmandi adoptiones Comitum

Debetur ea inventio prima consiliariis Imperatorum, formulas Comitivæ Palatinatus concipientium?

tium? a) Sed infelices hæcenus fuerunt Comites Palatini, nullum exemplum allegare potentes adoptionum vel arrogationum, coram ipsis peractarum vel ab ipsis confirmatarum. b) Unde & frustra pro demonstrando usu pratico adoptionum Romanarum ad ejusmodi formulas provocatur. c)

a) Firmiter perſuſus ſum, nullum exemplum afferri poſſe adoptionis inter vivos, a privato inſtitutæ, per reſcripti principis impetrationem, ante quadraginta annos. Comites Palatinos quod attinet, notavit Mundius de Comitibus Palatinis *c. 1. n. 38. ſeq. p. 14.* Friſchlingo Anno 1577. ſolum datam fuiſſe poteſtatem notarios creandi. Wehnero autem Anno 1610. & Hornmoldo cuidam Anno 1617. etiam poteſtatem Poëtas creandi, ſpurios legitimandi, & inſignia tribuendi indultam fuiſſe. Et quamvis alios comites Palatinos ibidem nominet, quibus Anno 1605. 1613. 1626. omnis poteſtas & Doctores creandi & alios quamplurimos actus exercendi in Comitiva ſit donata, dubium tamen eſt, an poteſtas illa adoptiones confirmandi illis expreſſe fuerit conſeſſa. Id certum, ipſi Mundio Anno 1642. datam ſimul fuiſſe poteſtatem filios & filias adoptandi & arrogandi, & ab aliis factas adoptiones & arrogationes confirmandi. Idem *d. cap. 1. n. 35. & 41. & cap. 3. n. 139. p. 96.* Eadem clauſula deprehenſa poſtea in comitiva Iohannis Philippi, ut ipſe memorat in *Uſu pract. Inſt. lib. 1. Ecloga 73. n. 5.* item in comitiva B. Strykii *vid. Uſ. Mod. Pond. ad h. t. 3.* Equidem Thomas Sagittarius in *diſſert. de Iure Comitum Palatinorum* (apud Friſchium *p. 587.*) *ihes. 7. lit. b.* refert, jam Seculo 14. Carolum IV. Imperatorem Iohanni Amadio, Conſil. iario ſuo intimo, dediſſe poteſtatem legitimandi, adoptandi emancipandi &c. Imo in *th. 34. lit. e. p. 643.* meminit, clauſulam de confirmatione adoptionum jam extiſſe in Comitiva Reuſneriana, (cujus etiam *p. 587.* mentionem facit.) Vixit autem Reuſnerus

mitibus Palatiniis data.

Primæ prærogatio per reſcriptum.

Comitibus Palatinis poteſtas confirmandi adoptiones circa medium præcedentis ſæculi promiſſe dari cepta.

ins

inclinante seculo decimo sexto. Sed uti Iohannes Amadius non fuit comes Palatinus, sed potius uti ex Ep. 587. videri potest, accepit potestatem etiam Comites creandi & multa regalia exercendi, quæ Comitibus Palatinis nunquam concessa fuerunt; & de Reusneri Comitiva intuitu potestatis adoptandi monuit ipse Sagittarius d. p. 643. hanc potestatem suo tempore non omnibus Comitibus Palatinis fuisse concessam; ita videtur ista promiscua concessio & insertio hujus clausulæ in Comitivas vix antiquior esse medio seculi decimi septimi permododicta.

Sed exempla
ejusmodi
confirma-
tionis ex-
stant.

b) Risum vix tenere poterit lector, cum apud Mundium, (alias valde sollicitum, ut exempla & formulas potestatis a Comitibus Palatinis exercitæ afferat, & quandoque sine necessitate integras apponat,) ubi exempla adoptionis vel arrogationis a Comitibus Palatinis confirmatas expectat, nihil præter sequentia verba leget. d. c. 3. n. 144. *Exemplum talis adoptionis habemus in Homero, quem Phe-mius adoptavit, & Wenceslao Clemente, quem Iohannes Zernicovius a Lybeo monte, Senator Paleo-Pragæ improles virtutis fortune & bonorum heredem fecit.* De formula autem sic scribit n. 146. *Formula recte ex proxima, modo murentur mutanda, petitur.* Præcesserat autem proxime eod. cap. 3. n. 138. formula unionis prolium ex Riccio. Unde bona fide quivis præjudicio vacuus de credulitate jurare posset, Mundium nec exemplum scivisse, nec formulam in promptu habuisse adoptionis a Comite Palatino aut etiam a Principe in Germania confirmatæ. Ita etiam apud Philippum d. Ecl. 73. de adoptionibus vel arrogationibus a se confirmatis, item & ap. B. Strykium d. §. 3. eade re alium est silentium.

Unde ista
Clausula
Comitiva-
rum non
probat
usum præ-

c) d. Ecl. 73. d. §. 3. Quod argumentum quoties lego, succurrit mihi historiola de rustico, cui nobilis caneros corbiculæ inclusos ad alterum nobilem transferendos dederat, una cum epistola. Rusticus nescio qua ratione caneros perdiderat. Epistola igitur sola exhibita, cum nobilis

ad

ad eum diceret, Amice etiam cancri sunt in Epistola, re- ^{dicum hu-}
spondit. Rem mihi narras gratissimam Domine, quod ^{justituli.}
cancri sint in Epistola, nam in corbicula amplius non extant.
Ita potestas adoptandi & adoptiones confirmandi extat qui-
dem in privilegiis Comitivarum, in ipsis rerum argumentis
nusquam occurrit. Alibi probatum est, saepe negotium ali- ^{Nec mentio}
quod non existere, etiamsi in legibus extet, sive recessibus im- ^{adoptionis}
perii sive constitutionibus provincialibus, uti dominium li- ^{in statuta.}
tis procuratori post litem contestatam competens, patria
potestas Romana in Saxonia: multo minus igitur nos terre-
bit, quod de adoptionibus loquantur etiam statuta, v. g.
Hamburgensia. B. Str. §. 8. Neque enim statuta possunt facere,
ut res, quæ in praxi non obtinuit hactenus, in posterum actu
ipso obtineat.

§. XI.

Hanc adoptionis faciem valde dolentes ama- ^{In Germania}
sui juris Justiniani persuaserunt ante annos tri- ^{Exempla}
ginta & quod excurrit, viro jurium haud dubie i- ^{paucæ arro-}
gnaro, ut hominem sui juris, privignum suum, pu- ^{gationum pos-}
pillarem ætatem supergressum per rescriptum prin- ^{rescriptum.}
cipis arrogaret. a) Quo exemplo semel dato, cum,
etsi non multum prodesset, non multum tamen etiam
noceret ista arrogatio, hactenus etiam alibi secuta
fuere exempla alia nonnulla. b) At exemplum ar-
rogationis pupilli secundum requisita constitutionis
Antonini Pij, quam ante 25. annos homini simplici
persvasit, nescio quis, c) uti omnibus prudentiæ re-
gulis adversum est, d) ita credo, non facile alius
quispiam inveniatur, qui ejusmodi factum repetendo
secundum exemplum sit præbiturus.

Primum in
Saxonia in-
tra Annum
1670. &
1680.

a) Recenset hoc exemplum Ioh. Georg. Nicolai in *resolutionibus casuum juris dubiorum practicis, resol. 6. n. 89.* quod Ioh. Georgius II. Elector Saxoniae arrogationem privigni a vitrico factam, prævia causæ cognitione, rescripto suo confirmaverit, & in fine dictæ resolutionis adjecit formulas supplicationis, pro decernenda commissione; rescripti ad commissarios; & horum relationis; ipsius instrumenti arrogationis; & denique rescripti ipsius arrogationem hanc confirmantis. Miror tamen cur Nicolai in relatione illarum formularum, ubique mensem & annum, quibus arrogatio illa facta fuit, data opera omiserit. Cæterum mortuus est Elector Anno 1680. & verosimile est, illam arrogationem aliquot non adeo multis annis ante mortem fuisse rescripto confirmatam.

Quod in se-
cuta sine
alia pauca
in aliis locis.

b) Ita retulit Joh. Christoph Schroeterus in *Dissert. de Adopt. Jure Civili & moribus Germanie usitatis, Jene anno 1703. habita §. 28. in fine.* exemplum arrogationis à marito & uxore anno 1698. simul peractæ & rescripto Principis confirmatæ. Ita in hac civitate nostra ante aliquot annos socer generum arrogavit, accedente confirmatione Regia. Et facile indulgeo, aliquot exempla alia, mihi ignota ejusmodi arrogationum alibi forte contigisse. Dixi in thesi causam hujus imitationis fuisse, quod ejusmodi arrogationes nec multum profint nec multum obsint. Non profunt, scilicet præ adoptionibus testamentariis, quia dicta §. 4. lit. a. & §. 9. lit. a. b. docebunt, eas eosdem effectus producere, quos producunt adoptiones inter vivos per rescriptum principis. In adoptionibus testamentariis insuper non opus erat causæ cognitione, remanebat major libertas patri adoptanti testamentum mutandi; & quamvis patria potestate non gauderet, tamen nec ea gaudent, qui coram Principe hodie arrogant, reverentiam vero & obedientiam adoptati per testamentam testatori conservat metus, ne alias testator testamentum mutet &c.

Nec

Arrogatio-
nes hæc non
multum
profunt,

Nec multum obsunt tamen. Dixi supra §. 4. lit. a. adoptiones testamentarias opus habere confirmatione principis *ob l. 63. §. 10. de Sc. Trebell.* (Quamvis si verum fateri velim, mihi valde suspecta semper fuerit sententia illius legis, quod prætor remittere soleat conditionem nominis assumendi, & videtur iam nunc Perezium *ad Cod. iii. de mutat. nom. n. 3.* illam remissionem intellexisse de nomine turpi. Repugnat eundem Perezii opinio regulis interpretationis Grammaticæ, sed videtur mihi tamen vincere communem sententiam intuitu regularum interpretationis logicæ. Sed postulat illa definitio peculiare meditationes.) Ergo eandem impensæ faciendæ erant in adoptione testamentaria, ad impetrandum rescriptum, ac in adoptione inter vivos, nisi quod causæ cognitio in hac posteriori requirat impensas paululum majores. Porro causæ cognitio in arrogatione per rescriptum non est res adeo magni momenti, si imprimis senex sexagenarius, homo dives, arroget privignum aut alium juvenem vel virum sine ulla spe vel certe non magna, acquirendi aliquid per hanc arrogationem, ut in casibus modo adductis circumstantiæ docuerunt. Et quamvis id certum sit, in arrogationibus istis filio arrogato acquisitum esse jus filiationis, (quod tamen nequaquam confundendum cum patria potestate, aut pro ejus correlato habendum, aut denegandum liberis mediante unione prolium unitis, secus ac factum in B. Strykii *Usu Mod. h. t. §. 15.*) quo destituebatur vivente testatore adoptatus per testamentum, adeoque videatur arrogatio hæc plus nocere patri arroganti, cum cogatur filio arrogato relinquere suam hereditatem, & non nisi ex justa causa ingratitude eum possit exheredare; tamen nec hoc multum nocebit patri arroganti. Si enim adoptatus veneretur adoptantem, ut obsequentem filium decet, adoptans non habet causam mutandi voluntatem, aut ut eum adoptionis pœniteat, sed potius inconstantia propriæ hanc mutationem voluntatis adscribere debet, nec

Nec multum obsunt.

Monita circa sensum
l. 68. §. 10.
ad Sc. Trebell.

ægre ferre, quod leges huic ejus inconstantia non succurrant. Quod si vero adoptatus justas indignationis causas suppeditet adoptanti, sed ad exheredationem non sufficientes, poterit tamen absque dubio testamento condito, quod legitimam excedit, non obstante adoptione aliis relinquere, aut etiam bona potissima inter vivos alienare retento sibi usufructu &c.

Exemplum
pupilli arro-
gati 1689.

c) Refert hoc exemplum arrogati pupilli, quod Francofurti ad Oderam anno 1689. contigit, cum omnibus circumstantiis B. Strykius in *Usu Moderno ad Pandect.* tit. de *capite minutis* §. 6.

Omnibus
prudentiæ
regulis re-
pugnans.

d) Neque enim ullam utilitatem novam percepit arrogator ex hac arrogatione, plurimum vero damni sensit, non solum propter impensas in arrogationem erogandas, sed propter amissam libertatem testandi pro lubitu, propter onus emancipandi arrogatum secundum hujus beneplacitum, & quidem cum restitutione quartæ bonorum priorum præter bona arrogati &c. Quæ latius ostendi in *notis ad Institutiones h. t. p. s. s. seq.* Video equidem, quod is, quicumque hoc consilium dedit homini illi, innocentia simplicitate prædito, non id fecerit ex mala fide, sed ex nimio amore juris Justiniani, & quod putaverit, adoptiones ejusmodi post tempora Antonini Pii Romæ fuisse in viridi observantia, cujus contrarium ostendi, *c. 1. §. 17. & 18.* Sed debuisset tamen palpare hanc consilii imprudentiam, à quolibet indocto & præjudicii, vacuo palpabilem, nisi nimis conatus introducendi in praxin rem hætenus Germanis ignoratam, eum occæcasset. Imo potuisset facile non majoribus impensis impetrare a principe, ut cautio hæc restituendi quartam bonorum priorum adoptato in casu emancipationis, adoptanti fuerit expressis verbis remissa, per ea quæ docui *d. §. 18. lit. c. juncto §. 12. lit. f. item §. 15. & 16. &c.*

S. XII.

Concludemus ergo. Doctrina juris Romani de adoptionibus intuitu adoptionis strictè dictæ, etiam improprie talis, non est usu recepta in Germania *a)* respectu Arrogationis improprie dictæ est quidem ejus usus, sed rarior *b)* & superfluous *c)* aut plane inutilis & imprudens. *d)* Nec probant contrarium responsa Collegiorum Juridicorum ad quæstiones de adoptionibus ipsis propositas. *e)*

Conclusio de exiguo usu doctrina de adoptionibus in foris Germaniæ.

a) Per dicta §. 9. lit. d. & §. 10.

Probationes

b) Per dicta §. 1. lit. d. & §. preced. Illud addo, notandum esse, quod hæctenus etiam post introductam in praxin arrogationem, tamen nullum extet exemplum arrogationum ejusmodi coram Comitibus Palatinis factarum. Nec ullum forte unquam extiturum est, partim ob rationes communes intuitu arrogationum per rescriptum Principis, partim ob rationes in specie Comites Palatinos respicientes. Mereretur caput de Comitibus Palatinis & eorum officio, ac juribus, eorumque abusu, ut cum majori judicio, quam hæctenus factum est, exponeretur. Pauca habemus scripta de illis edita, quæ lectori, artium humaniorum & jurisprudentiæ solidæ studiose se commendare possint. Matthiæ Stephani Discursus de *Jurisd.* l. 2. part. 1. c. 6. membr. 1. p. 162. e q. non nisi primas quasdam lineas continet, & locos quosdam communes non adeo bene cohærentes. De Thoma Sagittario, cujus dissertationem de *Jure & Privilegiis Comitum Palatinorum Cæsareorum* cum aliis exercitationibus juris publici conjunctim edidit Ahasverus Fritschius anno 1667. ita judicat Mundius in *proem.* n. 12. quod frigide admodum & jejune; *S. c. 1. n. 60.* quod magis scholasticè quam politice de hac materia scripserit. Interim Sagittarius subinde excerptis ac notavit non pauca, à Mundio omiffa,

Monitum de origine Comitum Palatinorum & exercitio jurium eorum.

sa, sed non omittenda. Nec Mundius rem acu tetigit. Quis enim v. g. æquo animo ferat, quod *cap. 1. n. 8. & 14.* originem horum Comitum Palatinorum ad Constantinum Magnum referat, quæ fabula tamen ex ipso Mundio *d. c. 1. n. 35.* facile refutari potest. (An forte origo referenda ad diploma, quod Carolus IV. Johanni Amadio Consiliario suo secreto dedit, cujus contenta vide apud Sagittarium *th. 3. p. 587.* fata vero ejusdem refert Mundius *c. 1. p. 46.* videndum alio tempore.) Porro, quod exercitium jurium horum attinet, alia hodie est facies superioritatis, territorialis alia vigent principia juris publici, quam quæ docebantur eo tempore cum Georgius Mundius de Comitibus Palatinis scriberet. Nec hodie potens Imperii princeps facile patietur, ut Comes Palatinus in suo territorio arrogationes consumat. &c.

c) Intuitu videlicet exemplorum §. *preced. lit. a. b.* aliorum. Quamvis enim *d. lit. 6.* ostenderim, tales arrogationes nec multum prodesse, nec multum nocere, atque adeo & de his arrogationibus dici possit, *superflua non nocent; hilfft es nicht / so schadt es nicht;* tamen, si rem accuratius expendas, deprehendes, quod longe securior sit & tutior adoptio per testamentum; quæ cum & antiquior sit intuitu usus Germanicæ quam illa nova exempla arrogationum, credo mox eos, qui nomen, bona, ac insignia sua ad alios transferre cupiunt, ad eam redituros, neglecto illo novo invento arrogationis. Et meretur etiam hæc materia de Germanorum adoptione per testamentum peculiarem dissertationem.

d) Per dicta *lit. d. thes. preced.*

e) Dixi jam §. 1. *lit. e.* Kulpisium pro probando usu adoptionum provocare ad collectores rerum judicatarum, decisionum, consiliorum. B. Strykius *d. l. §. 9.* ut probet majorem adhuc usum adoptionis in Germania esse, quam unionis prolium, rationem eam affert, quod intra 20. annos

Adoptiones
per testa-
mentum uti-
liores novis
errogatio-
nibus.

Responsa Pa-
culeatum
non probant
usum ado-
ptionum
Romanarum
in Germa-
nia.

ex

ex variarum Germaniæ provinciarum Actis Facultati oblatiis nunquam unionis prolium casum observaverit, cum tamen bina vice casus adoptionum sint oblati. Autores a Kuipisio citatos evolvere jam non vacat, nec opus est, cum certo persuasus sim, eum potiora inde in suam dissertationem transtulisse, ad quæ jam respondi. Illi duo casus, quorum B. Strykius meminit, extant ibidem §. 4. & 7. In primo casu respondit Facultas contra sceminam, quæ successionem in bona defuncti prætendebat, eo quod ipsam sæpius filiam appellaverit; adoptionem melius probandam esse. Hoc responsum, cum supponat prætentam adoptionem non satis fuisse probatam, non probat usum practicum adoptionis Romanæ in Germania. Secundum responsum datum fuit ad istum casum: Sempronius Titiam extraneam a prima ætate ut filiam educaverat, & postea dotem certam, cum nuberet, ei constituerat, ac in quadam dispositione eam appellaverat filiam suam adoptivam, ac certam portionem bonorum suo ei assignaverat. Lite Titix post mortem Sempronii à consanguineis ejus super jure hereditario mota, Titia impetraverat confirmationem Electoralem. Pronunciata erat sententia: adoptionem non esse probatam, adeoque Titiam ab hereditate excludendam. Quærebatur itaque, an positus istis circumstantiis post impetrationem confirmationis adoptio valeat? Respondit facultas, confirmationem, etsi post mortem Sempronii impetratam, effectu illo gaudere, ut Titia pro filia adoptiva haberi debeat, per rationes ibi latius adductas. Res ipsa loquitur, actum hic fuisse non de arrogatione inter vivos, sed de adoptione testamentaria, adeoque nec per hoc responsum usum arrogationum probari posse. Ego respondi, Titiam Sempronio vi ipsius dispositionis testamentariæ, (si modo illa nullo vitio laboraverit, quod ex proposito ibi casu non apparet,) succedere debuisse etiam si Sempronius Titiam non appellasset filiam

K

ado-

adoptivam, etiamsi dispositio illa vel adoptio non fuisset confirmata à Principe. Atque hoc pacto quæstio illa multo minus poterit adduci pro probando usu adoptionis Romanæ in foris Germaniæ.

FINIS.

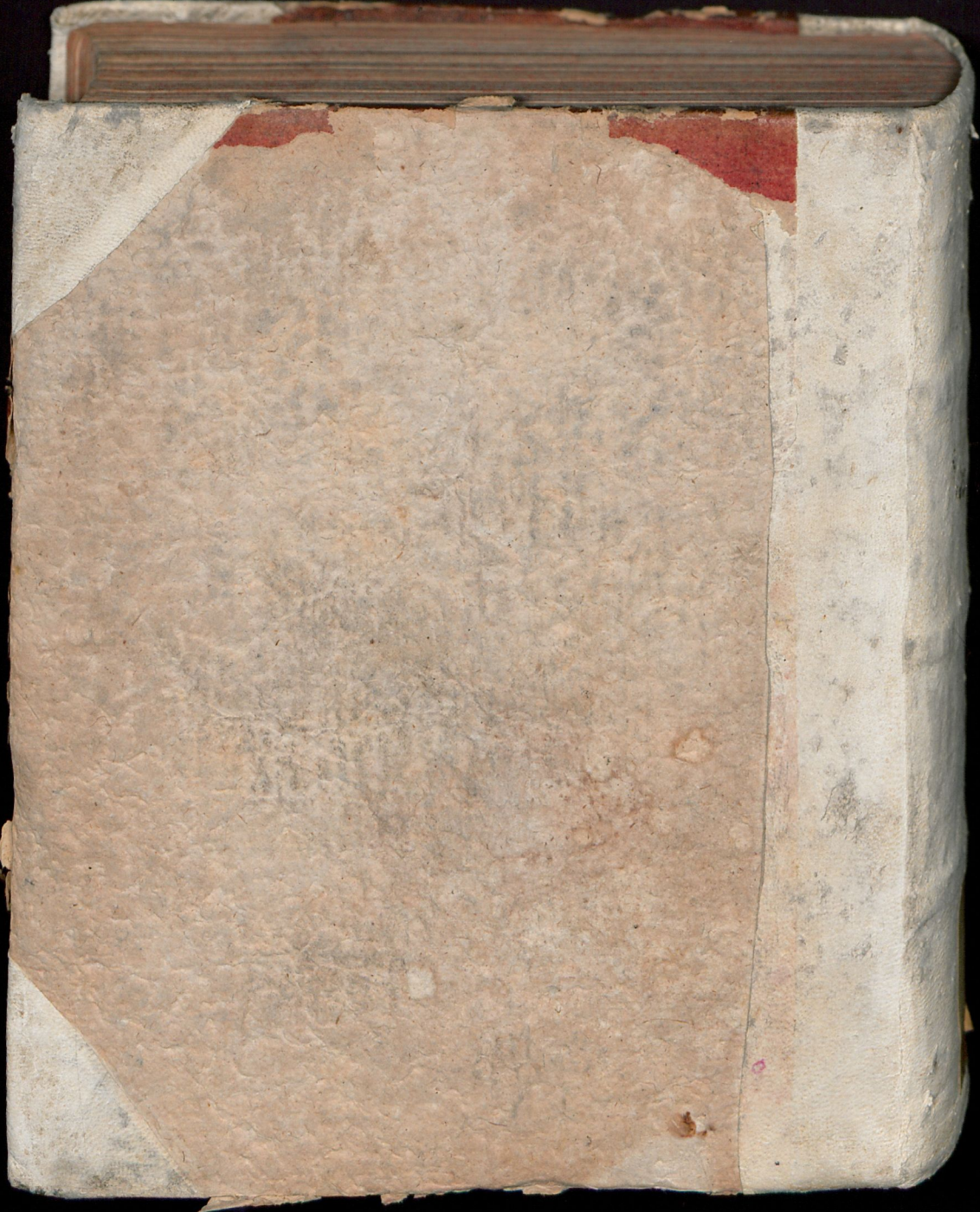
01 A 6628

ULB Halle

3

002 934 787

2.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
USU PRACTICO
TITULI INSTITU-
TIONUM
DE
ADOPTIONIBUS

2

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO
WILHELMO,
PRINCIPE PRUSSIAE, MARCHIONE
BRANDENB. RELIQUA
PRÆSIDE,
DN. CHRISTIANO THOMASIO,
POTENTISSIMI BORUSSIAE REGIS CONSILIARIO INTIMO,
UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRI-
MARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO,
IN ALMÆ FRIDERICIANÆ
AUDITORIO MAJORI,
Ad D. XVIII. April. ANNO M. DCCXIV.
Publico Eruditorum Examine submittit
LEOPOLD WILHELM FRIDERICH RAVMER,
SERVESTA ANHALTINUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOHANN. CHRISTIANI ZAHNII,
Acad. & Senat. Hallensis Typogr.